

T.C.

**PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ SINAVINDA ÖĞRENCİ
BAŞARISINI ETKİLEYEN ETMENLER**

ALİ YAVUZ

DENİZLİ 2020

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ SINAVINDA ÖĞRENCİ BAŞARISINI
ETKİLEYEN ETMENLER**

Ali YAVUZ

Danışman:

Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı – Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Ali YAVUZ tarafından hazırlanan “Ortaöğretime Geçiş Sınavında Öğrenci Başarısını Etkileyen Etmenler” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU
Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... /...../ 2020 tarih ve .....sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleőtirilmesinde değerli bilgilerini benimle paylaşan, konu, kaynak ve yöntem açısından bana yardımda bulunarak yol gősteren baőtta danışman hocam Doç. Dr. Fatma OBANOęLU olmak üzere

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi bölümünde bize ıőtık tutan bütün hocalarıma,

Çalıőmalarım boyunca fedakarlık ve manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan eőtım Nazife Eda ve kızım Duru'ya

Sonsuz teőtekkür ederim.

Ali YAVUZ

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Ali YAVUZ

ÖZET
ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ SINAVINDA ÖĞRENCİ BAŞARISINI ETKİLEYEN
ETMENLER

YAVUZ, Ali

Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,
Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU

Haziran 2020, 62 sayfa

Bu araştırmada, Atatürk Ortaokulunda 2019 yılında mezun olan 8. Sınıf öğrencilerinin ortaöğretime geçiş sınavında (LGS) öğrenci başarısını etkileyen etmenler ve bunun farklı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Araştırmada “tarama modeli” kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2018–2019 eğitim-öğretim yılında Atatürk Ortaokulu 8. Sınıf öğrencilerinden LGS katılan öğrencilerden “Rastgele örnekleme” yöntemiyle seçilen 197 öğrenciden veriler toplanmıştır. Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler Ölçeği Cronbach Alpha değeri 0,70 olarak ve güvenilirliği yüksek bulunmuştur.

Merkezi sınav puanı (LGS puanı) anne ve baba eğitim seviyesine anlamlı farklılık gösterdiği ve anne babaların eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin de akademik başarılarının arttığı ve sonuç olarak anne ve babaların eğitim seviyesinin yüksek olması çocuklarının akademik başarılarını ve LGS puanlarını etkilediği görülmüştür. Öğrencilerin LGS puanının ailenin gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının özel ders almaya göre anlamlı farklılık görülmemiştir. Fakat öğrencilerin LGS puanının dersane veya kurslara gitmeye göre anlamlı farklılık gösterdiği ancak öğrencilerin akademik başarıları ve LGS puanının dersane, kurs ya da birden fazla destek almaya göre farklılık gösterdiği ve dersane ve kursların çocukların akademik başarıları ve LGS puanlarının yüksek olmasında olumlu katkılar sağladığı görülmüştür. Öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının ve yılsonu başarı puanlarının cinsiyet ve kardeş sayısına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılık gösterdiği sınıf mevcudu 30 olanlarla 31-33 arasında ve 30 olanlarla 34 ve üzeri olanlar arasında anlamlı farklılık görülürken diğer gruplar arasında farklılık görülmemiştir. Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının

öğrencilerin yaşadığı yere göre anlamlı farklılık gösterdiği köy, kasaba ve ilçede yaşayanlara göre il merkezinde yaşayanların puanları daha yüksek olduğu; öğrencilerin merkezi sınav puanlarının yaşadığı eve göre anlamlı farklılık gösterdiği kendi evinde yaşayanların LGS puanlarının kirada yaşayanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının anne baba medeni durumuna göre anlamlı farklılık olduğu aile medeni durumu birlikte olan öğrencilerin LGS puanlarının ayrı ya da biri ölmüş olan çocuklara göre yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin LGS puanının anne ve baba mesleğine göre anlamlı farklılık gösterdiği anne mesleği kamu olanlar ile ev hanımı olanlar arasında, kamu olanlar ile işçi olanlar arasında, kamu olanlar ile serbest meslek olanlar arasında farklılık görülmüştür. Aynı şekilde baba mesleğine göre anlamlı farklılık görülmüş ve baba mesleği kamu olanlar ile işçi olanlar arasında, kamu olanlar ile esnaf olanlar arasında, işçi olanlar ile serbest meslek sahibi olanlar, serbest meslek olanlar ile esnaf olanlar arasında ve emekli olanlar ile esnaf olanlar arasında anlamlı farklılık görülmüştür. LGS puanlarıyla yılsonu başarı puanları arasında doğru orantılı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde kuvvetli ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Merkezi sınav, başarı, öğrenci, LGS

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
PROJE ONAY SAYFASI -----	iii
TEŞEKKÜR -----	iv
ETİK BEYANNAMESİ -----	v
ÖZET -----	vi
İÇİNDEKİLER -----	viii
TABLolar DİZİNİ -----	xi
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ -----	1
1.1. Problem Durumu -----	1
1.1.1. Problem Cümlesi ve Alt Problemler -----	3
1.2. Araştırmanın Amacı -----	5
1.3. Araştırmanın Önemi-----	5
1.4. Sayıtlılar -----	6
1.5. Sınırlılıklar -----	6
1.6. Tanımlar -----	6
İKİNCİ BÖLÜM – KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. Başarı -----	8
2.1.1. Öğrenci Başarısını Etkileyen Etmenler -----	9
2.1.2. Öğrencilerle İlgili Etmenler -----	9
2.1.3. Öğretmenlerle İlgili Etmenler -----	10
2.1.4. Öğrenme-Öğretmen Yöntemiyle İlgili Etmenler-----	10
2.1.5. Aileyle İlgili Etmenler -----	11
2.1.6. Dış Etmenler -----	12
2.2. Merkezi Sınav -----	13
2.3. İlgili Araştırmalar -----	16
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM -----	19
3.1. Araştırmanın Modeli -----	19
3.2. Evren ve Örneklem -----	19

3.3. Veri Toplama Aracı	22
3.4. Verilerin Analizi	23
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - BULGULAR ve YORUM	25
4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular	25
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	25
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	26
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	27
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	27
4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	28
4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	29
4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	30
4.1.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	34
4.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular	39
BEŞİNCİ BÖLÜM - TARTIŞMA VE ÖNERİLER	40
5.1. Tartışma ve Sonuç	40
5.2. Öneriler	42
KAYNAKÇA	44
EKLER	48
ÖZGEÇMİŞ	50

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Ortaöğretime Giriş Merkezi Sınav Sayısal Verileri (2018)	14
Tablo 2.2. LGS ile Öğrencilerin Lise Türlerine Geçiş Oranları (2018)	15
Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Özellikleri Dağılımı	20
Tablo 3.2. Elde Edilen Verilerin Basıklık (Kurtosis) ve Çarpıklık (Skewness) Analizi	23
Tablo 4.1. Öğrencilerin Merkezi Sınav Başarılarının Ailenin Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılması (Varyans Analizi)	25
Tablo 4.2. Öğrencilerin Merkezi Sınav Başarılarının Ailenin Gelir Düzeyine Göre Analizi	26
Tablo 4.3. Öğrencilerin Merkezi Sınav Başarılarının Özel Ders Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması (t testi)	27
Tablo 4.4. Öğrencilerin Merkezi Sınav Başarılarının Dershane veya Kurslara Gitmeye Göre Karşılaştırılması (Varyans Analizi)	28
Tablo 4.5. Öğrenci Babalarının Eğitim Seviyesi ile Özel Derse Olan İlgili İlişkisi (Ki Kare Testi)	29
Tablo 4.6. Öğrenci Annelerinin Eğitim Seviyesi ile Özel Derse Olan İlgili İlişkisi (Ki Kare Testi)	29
Tablo 4.7. Öğrenci Ailelerinin Gelir Düzeyi ile Özel Ders Alma İlişkisinin Ki Kare Testi Analizi	29
Tablo 4.8. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (t testi)	30
Tablo 4.9. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Sınıf Mevcuduna Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)	30
Tablo 4.10. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Yaşadığı Yere Göre Karşılaştırılması (t testi)	31
Tablo 4.11. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Yaşadığı Eve Göre Karşılaştırılması (t testi)	32
Tablo 4.12. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması (t testi)	32
Tablo 4.13. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Anne Baba Medeni	

<i>Durumuna Göre Karşılaştırılması (t testi)</i>	33
<i>Tablo 4.14. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Anne Mesleğine Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)</i>	33
<i>Tablo 4.15. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)</i>	34
<i>Tablo 4.16. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (t testi)</i>	35
<i>Tablo 4.17. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Sınıf Mevcuduna Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)</i>	35
<i>Tablo 4.18. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Yaşadığı Yere Göre Karşılaştırılması (t testi)</i>	36
<i>Tablo 4.19. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Yaşadığı Eve Göre Karşılaştırılması (t testi)</i>	36
<i>Tablo 4.20. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması (t testi)</i>	37
<i>Tablo 4.21. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Anne Baba Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması (t testi)</i>	37
<i>Tablo 4.22. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Anne Mesleğine Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)</i>	38
<i>Tablo 4.23. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)</i>	38
<i>Tablo 4.24. Öğrenci Velilerinin Maddi Gelir Düzeyi ile Özel Derse Olan İlgili İlişkisinin Pearson Korelasyon Testi Analizi (n:197)</i>	39

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

GİRİŞ

Eğitim; sosyal bir süreç olup bireyin gelişimi yapılandırılmış ve kontrollü bir çevre ile sağlanmaktadır. Eğitim ayrıca “bedensel, duygusal, zihinsel ve sosyal olarak gelişimin topluma en uygun” olacak şekilde gerçekleştirilmesidir (Öztürk, 2001, s.98). Bireyler ile bireylerin oluşturduğu toplum ve devletler için eğitimin önemi sürekli olarak artmaktadır. Mustafa Kemal’e göre (akt: Koçer, 1983, s. 680) “En önemli, en esaslı nokta eğitim meselesidir. Çünkü eğitim, bir milleti, ya hür, bağımsız, şanlı yüce bir toplum halinde yaşatır ya da esarete ve sefaletle terk eder.”

Türk Eğitim Sistemi sürekli değişmekle birlikte, son yıllardaki en kapsamlı değişikliğin hatta dönüşümün “2023 Eğitim Vizyonu Belgesi” (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018) ile planlandığı ve Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk’un “2023 Eğitim Vizyonu Belgesini” kamuoyuna açıklamasıyla başta eğitimciler olmak üzere toplum tarafından olumlu ve heyecanla karşılanmıştır. Bakan Ziya Selçuk tarafından 2023 Eğitim Vizyonu belgesinin amacı “...Çağın ve geleceğin becerileriyle donanmış ve bu donanımı insanlık hayrına sarf edebilen, bilime sevdalı, kültüre meraklı ve duyarlı, nitelikli, ahlaklı bireyler yetiştirmek” olarak ifade edilmiştir (2023 Eğitim Vizyonu Belgesi, 2018, s.7). Öğrencilerin başarılı olması için akademik başarılarının yanında sosyal, kültürel, sportif başarılarını da arttırma ve milli manevi değerlerle de donanmış olma amaçlanmıştır. Temel beceri atölyeleri bu anlamda önemli argümanlar olarak ortaya çıkmıştır. Öğrenci başarılarını arttırma, eğitime erişim imkan ve fırsatları yaratmaya yönelik bir dizi çalışmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Diğer sistemlerde olduğu gibi eğitim sistemlerinde de ölçme ve değerlendirme çok önemlidir. Hatta diğer sistemlerden daha iyi olmalıdır. Sınavlar dünyanın hemen her yerinde ve birçok amaç için kullanılmaktadır. Ülkemiz için de bu durum geçerlidir. Turgut (1993) sınav teriminin öğrencinin davranışlarını gözlemlenip nicelendirmek

maksadıyla ölçme durumları olarak ifade edilmiştir. Eğitim sisteminin hammaddesi, işleyeni ve çıktısı insan ögesidir. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme ile seçme ve yerleştirme sisteminin iyi kurulması gerekmektedir. Eğitim sistemi ve süreci baştan sona iyi kurulmalı ve kurgulanmalıdır. Çünkü yapılan hatanın bedeli çok ağır hatta telafisi mümkün olmayabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından birçok sınav yapılmaktadır. Bu sınavlar bir üst öğretime öğrenci seçmeye yönelik olabildiği gibi sertifika ve belgelendirmeye yönelik de olabilmektedir. Hatta KPSS gibi mesleğe atanmaya yönelik sınavların bile MEB bağlı ÖSYM tarafından yapıldığı bilinmektedir. MEB bazı sınavları kendi içinde “Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü” bünyesinde yapmaktadır. Liselere Giriş Sınavı (LGS) da bunlardan biridir. Sürekli değişikliklerden etkilenen LGS farklı ad, farklı puanlama, sınav sistemi, içerik ve kazanımlar da dahil olmak üzere en son 2018 yılında yapılan değişikliklerle hala devam etmektedir.

Ölçme ve değerlendirme sistemi, bir toplumun yetiştirmek istediği insan profiliyle, eğitim sisteminin benimsediği eğitim felsefesiyle ve hedefleriyle yakından ilişkilidir. Yapılacak her türlü ölçme ve değerlendirme işleminin odağında çocuğun mutluluğu ve bütüncül gelişimi yer alır ve ancak bu değerlendirmeler üzerinden tüm eğitim sistemini değerlendirebilecek bir çerçeve elde edilebilir (Vizyon 2023, s. 33).

Ülkemizde uygulanan ölçme ve değerlendirme sistemi, kapsamı ve niteliği açısından bazı yönlerden eleştirilmektedir (Demirtaş, 2014):

1. Değerlendirmenin niteliğinin ölçmenin niteliğine bağlı olması: Türkçe, Matematik ve Fen ve Teknoloji gibi temel alanlardaki öğrenme düzeylerini ölçen testlerin, yeterince geçerli ve güvenilir olduğuna dair kanıtlar elde edilmeden kullanılması.
2. Ulusal düzeyde uygulanan pek çok sınavda sadece çoktan seçmeli soru formatının kullanılması: Çoktan seçmeli sorularla düşünen öğrenci ve derslerini bu şekilde işleyen öğretmenleri yaratması; PISA ve TIMSS gibi uluslararası testlerde çoktan seçmeli sorularla birlikte kullanılan açık uçlu soru formatının kullanılmaması; sadece bilgiyi hatırlama gücünü değil, daha üst düzey bilişsel becerileri de ölçebilecek şekilde kapsamlı olmaması.
3. Değerlendirme sisteminin eğitim ve öğretim süreci devam ederken sürekli ve öğrencinin akademik gelişimi izleyecek ve kapsamlı dönütler verecek biçimde uygulanmaması

4. Değerlendirme sisteminin öğrenciye ve sistemin tüm paydaşlarına kapsamlı bir dönüt vermemesi ve mutlak ölçütlerin kullanılmaması: uluslararası testlerde uygulanan ve öğrencinin neyi başarabildiğini ifade eden yeterlik düzeylerine dayalı değerlendirme yerine öğrencinin sınav başarısının sadece sayısal bir değer olarak verilmesi dolayısıyla öğrencinin bulunduğu düzeye ilişkin olarak neleri başarabildiği ya da neleri geliştirmesi gerektiğine yönelik bir dönüt alamaması.

Milli Eğitim Bakanlığı da ortaokullardan mezun olan öğrencilerin başarısını ölçmek ve onları elde ettikleri başarılarla göre farklı ortaöğretim kurumlarına yerleştirmek amacıyla sınavlar yapmaktadır. Son olarak 2018 yılında Ortaöğretime Geçiş Sisteminde değişiklik yapmıştır. Bu değişiklikte bazı ortaöğretim kurumları öğrencileri adrese dayalı kayıt yaparken bazıları ise Merkezi Sınav ile kayıt yapmaktadır. Yapılan bu merkezi sınav isteğe bağlı olup ortaokul 8. Sınıf konularını kapsamaktadır. İki oturum halinde yapılan bu sınavın birinci oturumunda sözel (“Türkçe, TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi”); İkinci oturumunda ise sayısal (“Matematik ve Fen Bilimleri”) derslerinden sorular sorulmaktadır.

Her öğrenci için eşit şartlarda uygulanan sınavlara her öğrenci eşit şartlarda hazırlanamamaktadır. Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri, anne-babanın eğitim düzeyleri, öğrencilere sunulan fırsatlar farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar bazı öğrenciler için avantaj sağlarken bazılarında sunulması ya da sunulmaması dezavantaj sağlamaktadır. Bu çalışmada Ortaöğretime geçiş sınavında öğrenci başarısını etkileyen etmenlerin neler olduğu araştırılmıştır. Akademik başarıları Türkiye ortalamasının üstünde olan Denizli il olarak diğer alanlarda da başarılı bir ildir. Eğitimde akademik başarıyı arttırmanın yanında manevi değerlerin aktarılması amacıyla değerler eğitimine de önem verilmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin merkezi sınavlardaki başarılarını etkileyen okul dışı etkenler incelenerek önerilerde bulunulmuş ve literatüre katkı sağlamaya çalışılmıştır.

1.1.1 Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Çalışmanın problem cümlesi; “Ortaöğretime geçiş sınavında öğrenci başarısını etkileyen etmenler nelerdir” şeklinde belirlenmiştir.

Bu çerçevede alt problemler aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

1. Öğrencinin ailesinin eğitim seviyesi ile merkezi sınav başarı puanı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Ailesinin ekonomik düzeyiyle merkezi sınav puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Öğrencinin özel ders alma durumları ile merkezi sınav puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Öğrencinin dersane veya kurslara devam etme durumu ile merkezi sınav puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Öğrencinin ailesinin eğitim seviyesiyle özel ders alma durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Öğrencinin ailesinin ekonomik durumuyla özel ders alma durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin;
  - a. Cinsiyeti,
  - b. Devam ettiği sınıftaki öğrenci sayısı,
  - c. Yaşadığı yer,
  - d. Yaşadığı ev,
  - e. Kardeş sayısı,
  - f. Anne ve babasının medeni durumu,
  - g. Annesinin mesleği,
  - h. Babasının mesleği değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. Öğrencilerin yılsonu başarı puanlarının öğrencilerin
  - a. Cinsiyeti,
  - b. Devam ettiği sınıftaki öğrenci sayısı,
  - c. Yaşadığı yer,
  - d. Yaşadığı ev,
  - e. Kardeş sayısı,
  - f. Anne ve babasının medeni durumu,
  - g. Annesinin mesleği,
  - h. Babasının mesleği değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
9. Öğrencilerin merkezi sınav puanları (LGS) ile öğrencilerin yılsonu başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; Denizli ili Pamukkale İlçesi Atatürk Ortaokulundan 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında mezun olmuş öğrencilerin başarı puanlarıyla okul dışı etmenlerin ilişkisi araştırılarak okul dışı etmenlerin (Ailelerin ekonomik durumları, eğitim düzeyleri, öğrencilerin devam ettikleri özel ders, dersane ve kurslar) öğrenci başarısı ile ilişkisi belirlenmeye çalışılacaktır. Böylelikle, okul dışı faktörlerin eğitime erişim, fırsat eşitliği ve sınavlardaki başarıya etkisi ortaya konacaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim sisteminde gerçekleştirilen değişikliklerin istenen hedeflere ulaştırmamasından dolayı arayış ve değişiklikler sürüp gitmektedir. Değişikliklerin ihtiyaçtan doğması ve ihtiyaçları karşılaması, eğitim ile ilgili iç ve dış paydaşlara doğru ve yeterince anlatılması gerekmektedir. Bu değişikliklerden sınav sistemleri de etkilenmekte ve süreç içinde ve son anda yapılan değişiklikler hem öğrencileri hem velileri etkilemektedir. Bundan dolayı veliler elinden gelen bütün imkanları öğrenci başarısını ve sınav puanını arttırma yolunda seferber etmektedir. Ancak bütün velilerin ekonomik ve eğitim düzeyi başta olmak üzere imkanları ve bilinç düzeyi aynı değildir. Bu durum eğitimde fırsat eşitliği tartışmalarını da beraberinde getirmektedir.

Merkezi sınav hem öğrenciler hem de velileri adına büyük önem arz etmektedir. Aileler çocuklarının yeterli oranda fiziksel imkanlara sahip, daha etkili öğrenim koşulları sunan bir ortaöğretim kurumunda öğrenim görmesinin -ki bu liseler merkezi sınav puanına göre öğrenci alanlardan oluşmakta-, kaliteli bir yükseköğretim bölümüne hak kazanmanın hazırlayıcı etkeni olduğunu düşünmektedirler. Sınav başarısına sadece ders çalışma ya da motive olma gibi sadece sınava hazırlık içeren unsurlara odaklanmakla ve bu unsurlara zaman ayırmak yoluyla ulaşılamayacağına inanılmaktadır. Bu sebeple öğrencinin sınavlardaki başarısını etkileyen unsurların neler olduğunu saptamak bu araştırmada ele alınmıştır.

Alan yazına bakıldığında öğrenci başarısını etkileyen faktörler ile ilgili araştırmaların olduğu görülmektedir. İlimiz ve Pamukkale ilçesinde bu konuyla ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Atatürk Ortaokulu 2018 Ortaöğretime geçiş sınavında ilçe üçüncüsü olmuştur. Bu araştırmada öğrencilerin Ortaöğretime geçiş

sınavında aldığı puanların okul dışı faktörlere göre değişip-değişmediği ve bu okul dışı faktörlerin öğrenci başarısına etkisi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bulgular ışığında öneriler verilmeye çalışılacaktır. Çalışmanın bu yönüyle önemli olduğu, ülkemize, ilimize ve ilçemize çok önemli katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları şunlardır:

- Katılımcı öğrenciler ankete gönüllü katılım göstermişler ve doğru yanıtlamışlardır.
- Katılımcı öğrencilerin ankette yer alan sorulara ilişkin bilgileri yeterli seviyededir.

1.5. Sınırlılıklar

- Bu araştırma 2018-2019 Eğitim Öğretim yılında Denizli İli Pamukkale İlçesi Atatürk Ortaokulu'ndan mezun olan 8. Sınıf öğrencilerinin görüşleriyle sınırlıdır.
- Bu araştırma veri toplama aracı olarak kullanılan “Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler Anketi” ile toplanan verilerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Merkezî Sınav: Ortaokul öğrencilerinden nitelikli ve sınavla öğrenci alan okullarda öğrenim görmek amacıyla isteyen öğrencilerin girebildiği ulusal düzeyde MEB tarafından yapılan sınav (MEB, Merkezi Sınav Başvuru ve Uygulama Kılavuzu (MSBUK)-2019).

Merkezi Sınav Puanı: Sınav ile öğrenci alan nitelikli ortaöğretim kurumlarına yerleştirmede kullanılan sınav puanı (MEB, MSBUK-2019).

Merkezî Yerleştirme: Sınavla puan üstünlüğüne göre öğrenci alan okullara merkezi sistem tarafından yapılan yerleştirmeyi (MEB, MSBUK-2019).

Okul Başarı Puanı (OBP): 6, 7 ve 8'inci sınıflarda elde edilmiş olan yılsonu başarı puanlarının aritmetik ortalaması ve virgülden sonraki dört basamaklı puanı (MEB, MSBUK-2019).

Ortaöğretim Kayıt Alanı: Ortaöğretim de kayıt ve yerleşme sürecinde devamlılık ve evine en yakın ortaöğretim okuluna kayıt yaptırılması esasına dayanır (MEB, MSBUK-2019).

Yerel Yerleştirme: Sınav puanıyla yerleştirilenin dışında kalan öğrencilerin kayıt alanlarına göre ikametgâhları, okul başarı puanı ile devam ve devamsızlık kriterleriyle kurumlara yapılan yerleştirme” (MEB, MSBUK-2019).

Yıl Sonu Başarı Puanı (YBP): “Derslerin ağırlıklı puan toplamlarının haftalık toplam ders saati sayısına bölümüyle elde edilip virgölün ardından dört basamak yürütülen puan” (MEB, MSBUK-2019).

Yetenek Sınavı: “Güzel sanatlar liseleri, klasik sanatlar ve musiki, spor liseleri, görsel sanatlar ve spor programı/projesi uygulayan Anadolu imam hatip liselerine yerleştirme için okullarca yapılan seçme sınavı” (MEB, MSBUK-2019).

Mülakat Sınavı: “Meslekî ve teknik Anadolu Liseleri'nin merkezî yerleştirme ve mülakatla öğrenci alan yiyecek içecek hizmetleri, konaklama ve seyahat hizmetleriyle eğlence hizmetleri bölümlerine merkezî yerleştirilenin ardından öğrenci seçmek adına uygulanan sınavı” (MEB, MSBUK-2019).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Kuramsal Çerçeve

Bu kısımda “Başarı, Öğrenci Başarısını Etkileyen Etmenler, Merkezi Sınav ve İlgili Çalışmalar” konuları ile konuyla ilgili yapılmış ulaşılabilen bu alanda yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Başarı

Başarı farklı şekillerde tanımlanmakla birlikte en yalın haliyle "istenilen bir sonucu elde etmektir” şeklinde tanımlanabilir. Başarı, bireyin gelişme durumuna göre farklı hedeflere ulaşabilmesi (Şeker, 2013, s.8), “genel olarak birey için anlamlı olan amaçların, yapılmış günlük programlarla adım adım gerçekleşmesi” (Baltaş, 1990, s.27), “Önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda, planlı ve programlı bir şekilde çok çalışarak ve çaba göstererek istenilen sonuca ulaşma işi” (Elmacıoğlu, 1998, s.117), “İstenen sonuca ulaşma, güdülen amaca erişme, isteneni elde etme” (Arıcı, 2007, s.2) olarak da tanımlanmıştır.

Başarı eğitim ile ilgili değerlendirildiğinde ise öğrenci tarafından ders programında vurgulanan amaç ve kazanımların kavranması ve bu doğrultuda davranışların sergilenmesi, öğrencilerin buldukları sınıf ve ders ekseninde hedeflenen bilgi, beceri ve davranışları kazanması (Demirtaş, 2004, s.31), “eğitim ve öğretim amaçlarına yaklaşma derecesi” (Sanay, 1962, s. 6-7) olarak tanımlanmıştır. Eğitim öğretim ve öğretme-öğrenme süreci içinde oluşan ve oluşması hedeflenen davranışsal değişiklikleri öğrenciler ne denli fazla sergileyebilirse öğrencilerin o derecede başarılı oldukları kabul edilir. Öğrencinin başarıları eğitime ve okulla alakalı sürece temel teşkil etmektedir (Işık, 2003, s.119). Öğrencinin kendisi ve çevresiyle barışık, belirlenen hedeflere ulaşmış, uyumlu ve kendini gerçekleştirme amacıyla hedeflerini gerçekleştirme başarılı olmasının göstergesi olarak görülmektedir.

Türk Eğitim sisteminde genel olarak başarı büyük oranda yanlış olmakla birlikte sınav başarısı olarak değerlendirilmektedir. Eğitim sisteminde ulusal çapta sosyal, sportif

ve sanatsal yarışmaların dışında neredeyse başarıyı ölçmeye yönelik başka bir etkinlik görülmemektedir. Bu durum yanlış olmakla birlikte arz ve talep sisteminin uyumsuzluğu ve veli ile öğrenci bilinçsizliği birleşince sadece sınav kazanmayla birlikte nitelikli lise ve iyi bir üniversite bölümü kazanma başarı ölçütü olarak değerlendirilmektedir. Oysa reel yaşamda istihdam, istediği işte çalışabilme, çalıştığı işte doyum sağlama, mutlu ve başarılı olma gibi diğer faktörler göz ardı edilmektedir. Başarının sadece iyi lise ve üniversitede okuma olmadığı iş bulamayınca, bulduğu işte doyum sağlayamayınca, mutlu olmayınca, okuduğu alandan çok farklı alanda işte çalışmaya başlayınca anlaşılmaktadır. Ancak bu kısır döngü devam edip gitmektedir.

2.1.1. Öğrenci Başarısını Etkileyen Etmenler

Öğrencilerin hedeflenen düzeye göre başarı düzeylerinin düşük seyretmesi eğitimcileri öğrencilerin başarı düzeylerine tesir eden unsurları ortaya çıkarmaya yönlendirmiştir. Alan yazın incelendiğinde öğrenci başarısını etkileyen etmenlerle ilgili çok sayıda çalışma olduğu görülmüştür (Memduhoğlu ve Tanhan. 2013; Arslanargun, 2007). Çalışmalarda öğrenci başarısını etkileyen öğrencinin kendisinden ya da dışardan kaynaklanan, kontrol edilebilen ya da kontrol edilemeyen çok sayıda etmen olduğu görülmüştür. Başarı ya da başarısızlık da bireyin ve bireyin etkileşim içerisinde bulunduğu çevrenin nitelikleri, coğrafi, ruhsal, fiziksel, maddi, manevi, yaşanan çevre, imkânlar vb. birçok unsur ve değişken öğrenci başarısını etkilemektedir (Arıcı, 2007, s. 4)

Bireysel özelliklerden kaynaklanan etkenler; zekâ, ön bilgiler, bilişsel stil farklılıkları, öğrenme yöntemi, bireyin genel yeteneği, duyuşsal özellikler, yaş, cinsiyet, motivasyon, kaygı, dikkat gibi etkenlerdir. Çevresel etkenler ise aile, okul ve arkadaş çevresi olarak ifade edilebilir (Şeker, 2013, s. 27). Bu bilgilerden yola çıkarak araştırmada öğrenci başarısının etkileyen faktörler; öğrencilerle ilgili etkenler, öğretmen ile ilgili etkenler, öğrenme öğretme yöntemiyle ilgili etkenler, aile ile ilgili etkenler ve dış etkenler şeklinde beş başlıkta incelenmiştir.

2.1.2. Öğrencilerle İle İlgili Etkenler

Öğrenci başarısını etkileyen öğrencilerle ilgili etkenler, öğrencinin başarılı öğrenme gerçekleştirebilmesi için gerekli olan özellikleri kapsamaktadır. Öğrenme sürecinde öğrencilerin kişisel özellikleri son derece önem taşımaktadır. Öğrenmenin

kalitesi arttıkça başarı düzeyi de artar. Öğrenme isteği ve gücü her birey için öznedir ve öğrenci başarılarını, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi, olgunlaşma düzeyi, arkadaş çevresi, motivasyonu, özgüveni ve dikkati etkilemektedir. Bunlar kişisel özellikler olup kişiden kişiye değiştiği gibi aynı şekilde bu özelliklerin etki derecesi de kişiden kişiye değişkenlik göstermektedir (Şeker, 2013, s. 29).

2.1.3. Öğretmen İle İlgili Etkenler

Eğitim öğretim faaliyetlerinin en önemli öğelerinden biri ve bu işin mimarı olan öğretmendir. Öğretmenin bu süreçte en fazla etkileşimde olduğu öğrenci olup yapılan iş ise öğretme-öğrenme işidir. Eğitim öğretim işlerinin istenen ve hedeflenen şekilde gerçekleşmesi için alanında yeterli ve donanımlı öğretmenlerin olması gerekmektedir (Eskicumalı, 2002, s. 298). Öğrenci başarısında önemli olan etkenlere bakıldığında %50 genetik etkenler, %30 öğretmen faktörü ve % 20 diğer etkenlerin etkili olduğu görülmüştür. Bu etkenlerden değiştirilebilecek etkenler içinde en fazla pay öğretmenlerdir (Karlı, 2012). İyi öğretmenin özelliklerine bakıldığında; soğukkanlı, sakin, aşırılıktan uzak, tarafsız, ön yargısız, tutarlı, neşeli, dikkatli, güler yüzlü, hoş görülü, bireysel özellikleri ve farklılıkları dikkate alan, her öğrenciyi birey olarak gören, öğrenci ve ailelerini yönlendiren, öğrenci ve velilerle ortak çalışan, yumuşak davranan, eleştiri yerine ödüllendiren, müfredatı önemseyen ve takip eden (Elçi, 2002, s. 65) olarak sıralanabilir. Olumsuz öğretmen özellikleri ise sınıfla ilgilenmeyen, zayıf göz iletişimi, problemleri çözme yerine umursamayan, tehdit-blöf eden, beden ve söz ifadeleri yetersiz, baskıcı, iletişimleri zayıf, yapmacık, iğneleyici, motivasyonu düşük, taraf tutar, farklı ve yeni teknikleri kullanmayan, zorlayıcı, sınıf yönetiminde yetersiz gibi birçok olumsuz özellikleri bulunmaktadır (Özcan, 1999, s. 58).

2.1.4. Öğrenme-Öğretme Yöntemiyle İlgili Etkenler

Eğitim öğretim sürecinde önemli unsurlardan biri de kullanılan uygulanan ve kullanılan yöntem ve tekniklerdir. Konunun zorluk düzeyi, yeniliği, konu işlenirken kullanılan uyarıcıların çeşitliliği, başarı için derste ortaya konulan hedefler öğrencinin başarısına etki etmektedir. Öğrenme-Öğretmen yöntemi kapsamında “öğrenme-öğretme süreci, geri bildirim alma ve düzeltme, planlama, öğrenme stilleri, ceza ve ödüller, ödevler ve projeler, sınıf yönetimi” şeklinde sıralanabilir (Şeker, 2013, s. 43).

2.1.5. Aile İle İlgili Etkenler

Öğrenci başarısını etkileyen okul dışı etkenlere bakıldığında aile en önemli faktörlerden biridir. Aileler çocuklarının başarılı ya da başarısız olmasında kilit öneme sahiptirler. Aile çocuklarıyla kuracakları iletişim ve okulla kuracakları işbirliği ile çocuklarının akademik başarısına çok büyük katkı sunabilirler. 1970 öncesinde öğrenci başarısı üzerinde okulun daha baskın olduğu düşünülürken 1970’li yıllardan sonra öğrenci başarısı üzerinde okulun etkisinden daha fazla aile ve sosyal faktörlerin etkili olduğu savunulmaya başlanmıştır. 1980 sonrasında özellikle gelişmiş ülkelerde yapılan araştırmalarda okul ile aile kıyaslandığında ailelerin sosyo-ekonomik düzey başta olmak üzere diğer aile özelliklerinin başarı üzerinde daha baskın olduğu görülmüştür (Köse, 1990, s. 57-61). Eğitim ve öğrencilerin kişilik özellikleri ile temel davranışları büyük ölçüde aile tarafından verilir ve sonradan değiştirilmesi de çok zordur (Başar, 1998, s. 21). Ailelerin çocuklarını tanımaları, belli değer ve tutumları benimsetmeleri, yaş özelliklerine göre gelişimlerini izlemeleri, ilgi ve eğilimlerini bilmeleri, olumlu tutum ve davranışlarını desteklemeleri ve olumsuz tutum ve davranışlarını ortadan kaldırmaya yönelik çaba içinde olmaları okul öncesi ve okul döneminde çok önemlidir (Şeker, 2013, s. 62).

Öğrencinin başarısında anne-babanın sosyo-ekonomik durumu, eğitim durumu, aile içerisinde gerçekleşen ilişkiler, aile bireyleri arasından yaşanan can kayıpları, boşanma, ebeveynlerin çocuğa karşı sergiledikleri tutumları, çocuktan başarı beklentileri, anne ve babanın okul konusundaki tutumları, çocuğun derslerini çalıştığı ortamlar gibi faktörler çocuğun başarısı üzerinde tesir göstermektedir (Dam, 2008, s. 83).

Özellikle dar gelirlili ailelerin eğitime gereken harcamayı ayıramadıkları, eğitime yatırım yapmayı tercih etmedikleri (Acemoğlu ve Pischke, 2000) ifade edilmektedir. Yine ailenin sosyo ekonomik düzeyinin öğrencinin akademik başarısı üzerinde büyük ve önemli bir etkisi olduğu “birçok eğitim kaynağına erişimi olan öğrenciler, az kaynağına sahip öğrencilerden 179 puan daha yüksek performans gösterme olasılığına sahip” olduğu belirtilmektedir (Oral, Mcgivney, 2014, s. 40).

Kasatura’nın (1991) yaptığı araştırma sonucunda başarılı öğrencilerin başarı sebeplerini kendi çalışmaları olarak ifade ederken yardımcı faktörleri aile, okul ve sosyal etkenler olarak sıralamışlardır. Ancak, başarısız öğrencilerin çoğu başarısızlıklarının sebebi olarak ilk sırada aileyi göstermişlerdir. Başarısızlık nedenleriyle ilgili başka bir

araştırmada öğrencilerin % 42'si başarısızlıklarının sebebini aile kaynaklı sebeplerden olduğunu ileri sürmüşlerdir (akt. Elmacioğlu, 1998, s. 101).

Çocuğun okula hazırlaması, ders çalışması, ödev yapması, alışkanlık haline gelmesi, başarılarının övülmesi, değerli oldukları hissinin verilmesi ailenin görevidir. Ebeveynlerin eğitim seviyesi yukarı doğru çıktıkça, okuldaki başarı düzeyinin yükselmesi; eğitimsel konularda daha bilinç sahibi olmaları, çocuğun motivasyonunu artırmaları, çocuğa çalışmalarında ihtiyacını hissettiği yardımı sunabilmeleri, örnek teşkil etmeleri, elverişli çalışma ortamları düzenleyebilmeleri mümkündür (Ulular, 1997, s. 40). Ailenin eğitim seviyesi düştükçe çocuğunun öğretmeniyle görüşme oranı azaldığı, aile baskısının çocukları olumsuz etkilediği, çocuğun seviyesinin üstünde beklentilerin olduğu, oysa anne babanın öğrencilerden gurur duyduğunu belirtmesiyle öğrencinin motivasyonunun arttığı (Başar, 1998, s. 285) belirtilmektedir. “Anne-babadan birinin ya da her ikisinin ölmesi, ayrılmaları, aile içi sorunlar, tartışmalar, kötü alışkanlıklar vb. sorunlar gibi pek çok faktörün etkisiyle ortaya çıkan aile içerisindeki duygusal etkileşimin azalması, çocukları ihmal ya da reddetme, onların psiko-sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir” (Şeker, 2013, s. 64).

2.1.6. Dış Etkenler

Öğrencinin başarısına etki eden okul dışı etkenler denilince ilk akla gelenler özel dershaneler, özel kurslar, özel dersler, online uzaktan eğitimler, dış çevre, aile, arkadaşlar gibi etkenlerdir. Aile ve öğrenci özelliklerine daha önce değinildiğinden bu bölümde diğerlerine değinilecektir. Ortaöğretime giriş sınavı ve üniversiteye giriş sınavına hazırlanma sürecinde öğrencilerin eksikliklerini giderme ve sınav sistemine daha uygun çalışma ve konu anlatımlı ve soru çözümleri olanakları veren özel dershane ve özel kurs merkezleri gidebilme imkanları olan öğrenciler için en çok tercih edilen merkezlerdir. Özel dershanelerin eğitim ve öğretim sürecinde önemli rolleri vardır (Baştürk, 2010, s. 138). Özellikle 8. Sınıf öğrencileri ortaöğretime giriş sınavı, parasız yatılılık ve bursluluk sınavı için dershaneye gitmeyi tercih ederken aynı zamanda eksikliklerini tamamlama, sınavlardaki soru sistemini tanıma, zararlı ve uygunsuz ortamlardan uzak tutma vb. nedenlerle dershaneye gitmektedirler.

Sosyo ekonomik düzeyi iyi ve çok iyi düzeyde olan ve akademik olarak çocuklarının eksikliklerinin farkında olan aileler, özel ders alarak da çocuklarının eksikliklerini tamamlayarak sınavlara hazırlanmasına fırsat vermektedirler. Bu durum

fırsat eşitliği açısından sorun olsa da akademik başarıyı desteklemektedir. Yine online uzaktan eğitimler hem ekonomik, hem de çalışma ve tekrar bakımından esneklik sağladığı için öğrenciler tarafından kullanılmaktadır. Arkadaş ortamları açısından sorunlu yerlerde de bazı veliler bu ortamlardan uzak tutmak için de çocuklarını farklı platformlarda dersane, kurs, özel ders, etüt vb. yerlere yönlendirmekte ve desteklemektedir. Velilerin ve okulun kontrolü dışında kalan kısmı öğrenciler bu ortamlarda değerlendirdikleri için bu ve dış etkenler öğrenci başarısı ya da başarısızlığında çok önemli yer tutmaktadır.

2.2. Merkezi Sınav

Merkezi sınav ulusal ölçekte o kategoride olan ve istekli öğrencilerin başvurarak girebildikleri sınavlardır. Bu çalışmada merkezi sınav LGS için yapılan sınav için kullanılmıştır. Her yıl sadece bir defa ve bahar-yaz döneminde 8. Sınıftan mezun olabilecek öğrencilerin sınavla öğrenci alan nitelikli ortaöğretim okullarına yerleşebilmeleri için yapılmaktadır.

“Resmî ve özel ortaokullar, imam hatip ortaokulları ve geçici eğitim merkezlerinin 8’inci sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, özel program ve proje uygulayan eğitim kurumları ile mesleki ve teknik Anadolu liselerinin Anadolu teknik programlarına öğrenci yerleştirilmesi amacıyla Bakanlıkça yapılan merkezî sınava denir” (MEB, Merkezi Sınav Başvuru ve Uygulama Kılavuzu-2019, s. 2). Bu sınav her yıl bakanlığın açıkladığı takvime bağlı olarak sayısal ve sözel alan olarak ve altı temel dersten yapılmaktadır. Sözel Alan dersler ve soru sayıları: Türkçe dersinden (20 soru), T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinden (10 soru), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden (10 soru), Yabancı Dil dersinden (10 soru)’dan oluşmak üzere toplamda 50 sorudan oluşmaktadır. Sayısal alan Matematik dersinden (20 soru) ve Fen Bilimleri dersinden (20 soru) olmak üzere toplamda 40 sorudan oluşmaktadır. İlk kez 2018 yılında uygulanan yeni sistem LGS ile 8. Sınıf öğrencilerinin herhangi bir mecburiyet olamaması ve sadece % 10’unun sınavlı okullara yerleşebileceğinin bilinmesine rağmen % 81,46’sının sınava girmesi rasyonel düşünceyle izah edilemeyecek bir durumdur (TEDMEM, 2018, s. 266). Ama reel olarak bu durum yaşanmıştır. Tablo 2.1’de ortaöğretime giriş merkezi sınav sayısal verileri (2018) verilmektedir.

Tablo 2.1. Ortaöğretime Giriş Merkezi Sınav Sayısal Verileri (2018)

Alt testler	Sınava giren öğrenci sayısı	Başarı oranı (100 puan üzerinden doğru sayısına göre)	Doğru ortalaması	Ortalama güçlük düzeyleri	Ortalama ayırt edicilik	
Türkçe	970.847	62,77	12,55	0,62	0,48	
Matematik	970.726	24,77	4,95	0,24	0,35	
Din kültürü ve ahlak bilgisi	970.120	84,05	8,40	0,84	0,64	
Fen bilimleri	970.726	46,13	9,22	0,46	0,43	
T.C. İnkılap tarihi ve Atatürkçülük	970.847	74,01	7,40	0,74	0,61	
Yabancı dil	İngilizce	968.479	51,46	5,14	0,51	0,65
	Almanca	394	97,54	9,75	-	-
	Fransızca	345	91,88	9,18	-	-
	İtalyanca	23	66,52	6,65	-	-

Kaynak: MEB, 2018a.

Tablo 2.1’de verilen 2018 yılı merkezi sınav sayısal verilerine bakıldığında; ortalama ayırt ediciliği en düşük olan ders sorularının Matematik ve Fen Bilimleri olduğu görülmektedir. Sınavla öğrenci alan okulların genellikle sayısal derslere dayalı okullar (Fen Liseleri, Anadolu Liseleri) olduğu göz önüne alındığında, bu durumun önemini daha iyi anlamak mümkün olacaktır. İlk kez uygulamadan kaynaklı olabileceği gibi ölçme-değerlendirmenin güvenilirliğinin ve geçerliğinin de sorgulanması gerekliliği söylenebilir. Ayırt ediciliği en yüksek ders sorularının ise İngilizce ve takip eden Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ile TC. İnkılap tarihi dersleri olup bu derslerin hem katsayısı düşük hem de Fen Liseleri ve Anadolu Liselerinde sayısal dersler kadar ağırlığı ve kabulü yoktur. Bu açıdan bakıldığında da ölçme ve değerlendirme sisteminin tezatlıkları göze batmaktadır.

2018 merkezi sınavında bütün soruları doğru yanıtlayan öğrenci sayısı 18 olup bunun sadece dördü devlet okullarında eğitim görürken 14’ü özel okullarda eğitim gördüğü bilgisi paylaşılmıştır (MEB, 2018 a). Sınava giren öğrencilerin sınav puanlarının cinsiyete göre dağılımında matematik dersi dışındaki derslerin tamamında kız

öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür. Anne eğitim düzeyi ile çocuğunun sınav puanı incelendiğinde; annelerin eğitim seviyesi yükseldikçe çocukların sınav puanlarının da arttığı bulgusuna ulaşılmıştır (MEB, 2018 a.). Ayrıca “Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı Raporunda” (MEB, 2018) okul başarı puanı (OBP) ve merkezi sınav puanları arasında “güçlü ve pozitif bir ilişki” olduğu ve okul başarı puanı yüksek olan öğrencilerin merkezi sınavdan da yüksek puan aldığı görülmüştür. Tablo 2.2.’de LGS ile öğrencilerin lise türlerine geçiş oranları (2018) verilmiştir.

Tablo 2.2. LGS ile Öğrencilerin Lise Türlerine Geçiş Oranları (2018)

			Lise türü									
			Anadolu lisesi		Fen lisesi		İmam hatip lisesi		Mesleki ve teknik Anadolu lisesi		Sosyal bilimler lisesi	
Ortaokul türü	Toplam yerleşen öğrenci sayısı	Toplam yerleşen öğrenci oranı (%)	Yerleşen öğrenci sayısı	Yerleşen öğrenci oranı (%)	Yerleşen öğrenci sayısı	Yerleşen öğrenci oranı (%)	Yerleşen öğrenci sayısı	Yerleşen öğrenci oranı (%)	Yerleşen öğrenci sayısı	Yerleşen öğrenci oranı (%)	Yerleşen öğrenci sayısı	Yerleşen öğrenci oranı (%)
İmam hatip	18.378	14,59	1.577	4,21	1.963	5,55	12.767	44,31	1.551	10,73	520	5,27
Ortaokul	85.908	68,24	26.601	71,09	25.678	72,65	13.783	47,85	11.910	82,38	7.936	80,45
Özel okul	20.187	16,03	9.098	24,31	7.148	20,22	1.877	6,52	861	5,96	1.203	12,19
Yatılı bölge okulu	1.427	1,13	145	0,39	558	1,58	382	1,33	136	0,94	206	2,09
Toplam	125.900	100	37.421	100	35.347	100	28.809	100	14.458	100	9.865	100

Tablo 2.2’de 2018 yılı LGS puanıyla liselere geçiş oranları görülmektedir. Buna göre merkezi sınav puanıyla yerleşen tüm öğrenciler içinde en yüksek oranla anadolu lisesi ve fen lisesine yerleşenlerin özel okul mezunları olduğu ve yine anadolu imam hatip liselerini tercih edenlerin oran olarak % 44,31 ile en yüksek oranda imam hatip ortaokulu mezunlarından oluştuğu görülmektedir (MEB, 2018 a.).

2.3. İlgili Araştırmalar

Altun ve Çakan'ın (2008) “Öğrencilerin Sınav Başarılarına Etki Eden Faktörler: LGS/ÖSS Sınavlarındaki Başarılı İller Örneği” adlı çalışması, Bal'ın (2011) “Seviye Belirleme Sınavı (SBS) Başarısında Etkili Olduğu Düşünülen Faktörlerin Sıralama Yargıları Kanunıyla Ölçeklenmesi” adlı çalışmasıyla araştırma farklı örneklem ve değişkenlerle incelenmiştir.

Hakbilen (1984). “İlkokul Çağı Çocuklarının Okul Başarılarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi”, adlı araştırma sonucunda öğrencilerin yaklaşık %75'inin başarılı oldukları, kızların erkeklerden akademik olarak daha yüksek başarı gösterdikleri, davranış bozukluğuna sahip olan çocukların başarı seviyelerinin daha düşük seyrettiği, alt sosyo-ekonomik düzeyde yer alan öğrencilerin tüm boyutlarda, orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzey mensubu olan öğrencilerden, daha düşük not ortalamalarına sahip olduklarına yönelik bulgulara erişilmiştir. Annelerin ve babaların öğrenim durumları, annelerin her hangi bir işte çalışıp çalışmaması durumu ile öğrenci ders başarısı arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark oluşmamıştır.

Aslan (1994) “İlkokul Öğrencilerinin Başarı ve Başarısızlıklarında Aile Faktörü”, adlı araştırma, baba eğitim seviyesiyle öğrenci başarı seviyesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı, annenin eğitim seviyesiyle arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmış ancak anne ve babanın mesleğiyle öğrenci ders başarısı arasında da her hangi bir ilişki bulunamamıştır. Ailedeki içerisindeki fert sayısı ile başarı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve ailedeki fert sayısı arttıkça, ders başarısının düşüş gösterdiği görülmüştür.

Özler (1998) “Temel Eğitimde (İlköğretim) Öğretmen Niteliklerinin Öğrenci Başarılarına Etkileri Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmada; öğrencilerin öğretmenden mesleki olarak dersleriyle ilgili konularda sorulara gereken önemi vermesini ve hoşgörülü olmalarını bekledikleri görülmüştür. Öğretmenlerden beklentilerin aslında çok olmadığı ve göreviyle ilgili sıradan beklentileri olduğu saptanmıştır.

Özçınar (2003). “Öğretmen-Öğrenci-Velilerin İletişimsel Yeterlilikleri ve Öğrenci Başarısıyla Olan İlişkileri” isimli çalışmada öğretmenlerde, öğrenci velilerinde ve öğrencilerde bulunması gereken iletişim yeterlilikleriyle ilgili olarak kız öğrenciler ve erkek öğrencilere dair başarı puanları arasında, kız öğrencilerin lehine istatistiksel olarak puan farkı olmakla birlikte anlamlı bir farkın olmadığı ve öğretmen öğrenci-velilerin

iletişim yeterlilikleriyle öğrencilerin ders başarısı arasında da anlamlı ilişki tespit edilmemiştir.

Akcan(2001). “Ailenin İlköğretimde Öğrenci Başarısına Etkisi (Söğütlü Örneği)” isimli çalışmasında da “kardeşi olan öğrencilerin kardeşi olmayanlara, annesi her hangi bir işte çalışmayan öğrencilerin annesi çalışanlara, babası memuriyet mensubu olan öğrencilerin olmayanlara” nazaran okul başarı düzeylerinin daha yüksek olduğu ve anne babanın öğrenim seviyesi yükseldikçe öğrencinin okul başarı düzeyinin de yükseldiği tespit edilmiştir.

Gül (2007) “Eğitimde Çocuk Başarısı İçin Okul-Aile İşbirliği” adlı çalışmada okulda verilen eğitimi destekleyen ebeveynlerin çocuklarının daha başarılı oldukları, okulla devamlı etkileşim içerisinde olan, “öğrencilerin problemlerini paylaşan, öğretmenlerle sürekli iletişim içerisinde bulunan, öğretmenler ve okul yöneticileri ile görüş birliği dahilinde çalışan velilerin çocuklarının daha başarılı olduğu”, velilerin eğitim seviyelerinin yükseldikçe, çocuklarının “okul başarı düzeylerinin ve velilerin okulla olan irtibat seviyesinin arttığı, çocuğun başarısında temel ihtiyaçlar olan değerli olma duygusu, güven ve yakınlık ortamı ve de en önemlisi sorumluluk duygusunu doğru aşılamanın ailelerin çocuklarının okulda daha başarılı oldukları” tespit edilmiştir.

Ulular (1997) “Ortaokul Öğrencilerinin Okul Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Etmenler” adlı çalışmada “cinsiyet, anne ve babaların öğrenim seviyesi, ailenin aylık toplam gelir seviyesi, kardeş sayıları, sınıf düzeyi” gibi unsurların öğrencilerin okul başarılarını etkiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Güner (1995) “Öğretmenlerin, Öğrencilerin Okuldaki Akademik Başarılarına Etkileri Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada öğretmenlerin, “hoşgörülü, arkadaş gibi davranma, sevgiyle yaklaşma, güvenilir olma, kendine güvenme, neşeli olma”, gibi kişisel özellikleriyle, akıcı konuşma, dersi yöntemleri zenginleştirerek sunma, öğrenci katılımını sağlama, gibi mesleki yeteneklerinin öğrenci başarısını doğrudan etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Emin (2019) “PISA 2018 Sonuçları Nasıl Okunmalıdır?” adlı çalışmasında sosyo ekonomik durum ile başarı arasında yüksek düzeyde ilişkinin olduğu, bölgeler ve okullar arasında bariz farklılıklar olduğu, matematik hariç diğer derslerde kızların erkek öğrencilere oranla daha yüksek puan aldıkları ve 2018 PISA sınavında genel olarak Türkiye’nin her alanda ivme kazandığı ve başarısını arttırdığı bir dönem olduğu görülmektedir.

Demirci Celep (2018) “Öğrenci Yönlendirme Sistemleri” adlı çalışmada 2018 LGS sınavına giren öğrencilerin sınav puanlarının cinsiyete göre matematik dersi dışındaki derslerin tamamında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür. Anne eğitim düzeyi ile çocuğunun sınav puanı incelenerek annenin eğitim düzeyi arttıkça çocuğun sınav puanının da arttığı bulgusuna ulaşılmıştır

“Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı Raporu”nda (2018) okul başarı puanı (OBP) ile merkezi sınav puanları arasında “güçlü ve pozitif bir ilişki” olduğu ve “okul başarı puanı yüksek olan öğrencilerin merkezi sınavdan da yüksek puan aldığı” görülmüştür

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde, “araştırma modeline, evren ve örnekleme, veri toplama aracına, verilerin toplanmasına ve çözümlenmesine” dair bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, “geçmişte ya da şu anda mevcut bulunan bir durumu kendi şartları içerisinde olduğu gibi tanımlamayı hedefleyen araştırma modelleridir”. Genel tarama modelleri, “fazla sayıda eleman ihtiva eden bir evrende, evren konusunda genel bir yargıya varma maksadıyla, evrenin bütünü veya evrenden alınacak bir grup, örnek ya da örnekleme üzerinde yapılan araştırma modelidir” (Karasar, 2012, s. 77-79).

3.2. Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni Atatürk Ortaokulu öğrencilerinden 2019 yılında Ortaöğretime Geçiş Sınavına girebilecek durumda 326 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2019 yılında Denizli İli Pamukkale İlçesi Atatürk Ortaokulu’ndan mezun olan ve sınava giren 201 öğrenciden oluşturmaktadır.

Atatürk Ortaokulu 2018 ve 2019 yıllarında yapılan merkezi sınavlarda ortalama puan açısından ilçe ortalamasının üstünde yer alması sebebiyle tercih edilmiştir. Ayrıca 1970 yılında kurulan Atatürk Ortaokulu Denizli ilindeki en eski ortaokullardan biridir. Denizli’nin köklü okullarından biri olduğu için de 64 farklı mahalleden öğrencisi bulunmaktadır. Bu özelliği de çalışma grubunun çeşitliliği açısından önemlidir.

Araştırmaya katılarak anket sorularının tamamına cevap veren 8. Sınıf öğrencilerine ait betimsel bulgular aşağıdaki Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Özellikleri

Değişken	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kız	113	57,4
	Erkek	84	42,6
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul- Ortaokul	105	53,3
	Lise	60	30,5
	Üniversite ve üzeri	32	16,2
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul- Ortaokul	91	46,2
	Lise	70	30,5
	Üniversite ve üzeri	36	18,3
Anne Meslek Dağılımı	Kamu	17	8,6
	Ev hanımı	93	47,2
	İşçi	59	29,9
	Serbest Meslek	21	10,7
	Emekli	7	3,6
Baba Meslek Dağılımı	Kamu	18	9,1
	İşçi	65	33,0
	Serbest Meslek	71	36,0
	Emekli	11	5,6
	Esnaf	32	16,2
Anne ve baba medeni durum	Birlikte	167	84,8
	Ayrı ya da biri ölmüş	30	15,2
Kardeş Sayısı	1-2	137	69,5
	3-4	60	30,5
Yaşadığı ev	Kendilerinin	120	60,9
	Kira	77	39,1
Yaşadığı Yer	Köy, kasaba ya da ilçe	33	16,8
	İl Merkezi	164	83,2
Dershane ya da Kursu gitme durumu	Okul Kursu	46	23,4
	Dershane	74	37,6
	Gitmeyen	46	23,4
	Birden fazla giden	31	15,7
Özel ders alma	Alan	56	28,4

Değişken	Kategori	N	%
<i>durumu</i>	Almayan	141	71,6
<i>Özel ders alınan/ alınmayan dersler</i>	Matematik ve Fen	25	12,7
	Farklı dersler	31	15,7
	Özel ders almadım	141	71,6
<i>Aylık Gelir Düzeyi</i>	2000 TL'den az	59	29,9
	2001-3000 TL	37	18,8
	3001-4000 TL	52	23,4
	4001 ve üzeri	49	24,9
<i>Sınıf Mevcudu</i>	30	64	32,5
	31-33	39	19,8
	34 ve üzeri	94	47,7
<i>Başarı Derecesi</i>	Belge Alamayan	34	17,3
	Teşekkür Alan	44	22,3
	Takdir Alan	119	60,4

Öğrencilerin kişisel özelliklerinin verildiği Tablo 3.1'de öğrencilerin % 57,4'ünün kız, % 42,6'sının erkek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinin eğitim durumları incelendiğinde öğrencilerin annelerinin yaklaşık yarısının (% 53,3) ilk-ortaokul mezunu olduğu ve sadece çok az kısmının (% 16,2) üniversite ve sonrası eğitim kurumlarından mezun olduğu görülmektedir. Öğrencilerin babalarının eğitim durumları incelendiğinde ise yaklaşık olarak benzer bir dağılım olduğu görülmektedir. Öğrencilerin annelerinin mesleki olarak yarısına yakınının ev hanımı olduğu çok az kısmını ise işçi olarak çalıştığı ya da kamuda çalıştığı görülmüştür. Öğrencilerin babalarının mesleki dağılımının ise yarısına yakınının serbest meslek sahibi olduğu ve çok az kısmının kamuda çalıştığı ya da emekli olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin anne babalarının medeni durumuna bakıldığında büyük çoğunluğunun birlikte oldukları görülürken çok az kısmını ayrı ya da biri ölmüş olduğu görülmüştür. Öğrencilerin kardeş sayısının büyük çoğunluğunun 1 veya 2 kardeşi olduğu bir kısmının da 3 ya da 4 kardeşi olduğu görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğu kendi evlerinde yaşadığı bir kısmının da kirada oturduğu görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun il merkezinde yaşadığı çok az kısmının köy, kasaba ya da ilçe merkezinde yaşadığı görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun dersane veya kursa

gittiği ya da her ikisine birden gittiği görülürken çok azının ise dersane, kurs vb. gitmediği görülmüştür.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (% 71,6) özel ders almadığı görülürken bir kısmının (%28,4) özel ders aldığı (17,5) görülmüştür. Öğrencilerin evlerine giren aylık gelirle ilgili olarak büyük kısmının (29,9) 2000 TL'den az gelir girdiği görülürken bir kısmının (% 26,4) 3001-4000 TL ve en az katılımın ise (% 24,9) 4001 TL ve üzeri gelir girdiği görülmüştür. Sınıf mevcudu dağılımına bakıldığında yarısına yakın (% 47,7) kısmının 34 ve üzeri öğrenciden oluşurken bir kısmının (% 32,5) 30 öğrenci çok az bir kısmının da (% 19,8) 31-33 öğrencinin bulunduğu sınıflarda öğrenim gördüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin başarı durumlarıyla ilgili olarak büyük kısmının (% 60,4) Takdir belgesiyle ödüllendirildiği görülürken bir kısmının (% 22,3) Teşekkür belgesi ile ödüllendirildiği ve çok az kısmının (% 17,3) herhangi bir ödül-taltif belgesi alamadığı görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan “Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler Anketi” araştırmacı tarafından literatür taranarak geliştirilmiştir. Anket 32 sorudan oluşmakta ve öğrencilerin akademik başarılarına yönelik sınavdaki doğru, yanlış, boş sayıları, birinci ve ikinci dönem ile yılsonu notları, aldığı belge türü gibi sorulardan oluşmaktadır.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı; iki kısımdan meydana gelmiştir. Anketin ilk bölümünde öğrencilere ait genel bilgileri içeren (Cinsiyet, Özel ders durumu, Dershaneye gitme durumu, Anne Eğitim Durumu, Baba eğitim durumu, Anne meslek durumu, Baba meslek durumu, Yaşadığı yer ve Aylık gelir düzeyi) 9 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise “Öğrenci Başarısını Etkileyen Okul Dışı Etkenler Anketi” bulunmaktadır.

“Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler Anketi” öğrencilerin akademik başarılarına yönelik sınavdaki doğru, yanlış, boş sayıları, birinci ve ikinci dönem ile yılsonu notları, aldığı belge türü, LGS puanı ve yüzdeler dilim gibi sorulardan oluşmaktadır. Öncelikle 2019 yılında mezun olabilecek öğrencilere anket soruları dağıtılarak çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilerden kişisel bilgiler kısmını doldurmaları ve sınavdan sonra alınan LGS puanlarının araştırmacı tarafından okul yönetiminden elde edilerek anketlere işleneceği bildirilmiştir. Bu sorulara ilişkin olarak araştırma izni alındıktan sonra ilgili okul yönetimiyle konu paylaşarak ve araştırma

izninin bir fotokopisi verilerek ilgili doküman okul yönetiminden MEB e-okul veri tabanından elde edilerek dijital ortamda PDF ve Excel formatlarında alınmıştır. Elde edilen bu veriler öğrencilerin doldurmuş oldukları anket ile birleştirilmiştir. Okul yönetiminden ve öğrencilerden elde edilen veriler bilgisayar ortamında filtreleme ve süzme ile sınıflanmış bazı veriler kodlanarak bazıları ise doğrudan istatistik programı SPSS programına aktarılmıştır.

“Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler Anketi” verilerinin güvenilirlik Cronbach Alpha değeri olarak .70 değeri elde edilmiş ve verilerin güvenilirliği yüksek bulunmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Denizli İli Pamukkale İlçesi Atatürk Ortaokulu 8. Sınıfından mezun olan öğrencilerin ankete verdikleri yanıtlar istatistik paket programına kodlanmak suretiyle girilmiştir.

Veri dağılımlarının normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek maksadı ile yapılan basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerlerine bakılmış ve Tablo 3.2’de gösterilen veriler elde edilmiştir.

Ölçek ve Alt Boyutları	Basıklık (Kurtosis) Değeri	Çarpıklık (Skewness) Değeri
Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler Ölçeği	-.93	-.17
Ders Netleri	-.86	-.23
Yıl Sonu Puanı	-.83	-.67
LGS Puanı	-.91	-.08

Tablo 3.2. incelendiğinde anketin ve alt boyutların tümünde Basıklık (Kurtosis) ve Çarpıklık (Skewness) değerlerinin -.934 ile -.173 aralığında değiştiği görülmektedir. Hesaplanan bu değerler -1 ile +1 aralığında olduğu için verilerin normal dağılım gösterdiği (Büyüköztürk, 2006, s. 40) kabul edilmiştir. Bu sebeple verilerin analizlerinde parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Araştırmanın alt problemlerinin çözümlenmesinde ikili karşılaştırmalarda t testi, çoklu karşılaştırmalardaysa varyans analizi uygulanmıştır. Gruplar arası

karşılaştırmalarda anlamlı farkın çıkması durumunda bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu analiz etmek için Post Hoc Scheffe testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilmiş ve gerekli yorumlar yapılmıştır. Yorumlamalarda anlamlılık değeri .05 olarak dikkate alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde “anketin uygulanması sonucu elde edilen verilerin istatistiki analizine ilişkin bulgulara ve yorumlara” yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğrencinin ailesinin eğitim seviyesi ile merkezi sınav başarı puanı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde belirlenen probleme yanıt bulma maksadıyla gerekli analizler yapılarak bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Öğrencilerin Merkezi Sınav Başarılarının Ailenin Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılması (Varyans Analizi)

	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	s	F	p	Fark
Anne eğitim düzeyi	İlk-ortaokul	105	322,53	74,54	9,40	.00*	1-3
	Lise	60	349,84	73,28			
	Üniversite ve üstü	32	385,06	72,68			
Baba eğitim düzeyi	İlk-ortaokul	91	314,16	71,31	26,90	.00*	1-3, 2-3
	Lise	70	338,90	70,23			
	Üniversite ve üstü	36	412,93	56,27			

1. İlk-ortaokul

2. Lise

3. Üniversite ve üstü

* $p < .05$

Tablo 4.1.’de varyans analiz sonucu incelendiğinde öğrencilerin LGS puanlarının öğrencilerin annelerinin ($F=9,40$; $p<.05$) ve babalarının ($F=26,90$; $p<.05$) eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Ayrıca anne ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarının da sınav puanını yükseldiği görülmektedir.

Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Post Hoc Scheffe testi neticesinde İlkokul-ortaokul mezunu annelerin çocukları ($\bar{X}= 322,53$) ile

üniversite ve üstü eğitim olan annelerin çocukları ($\bar{X}=385,06$) arasında anlamlı farklılığın görülmüştür. İlkokul-ortaokul mezunu babaların çocuklarının ortalamaları ile lise mezunlarının çocukları arasında ve lise mezunlarının çocuklarıyla da üniversite ve üstü mezunlarının çocukları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmüştür. Dolayısıyla anne eğitim seviyesinin ilk-ortaokul ile üniversite ve üzeri mezun olanlar arasında farklılık olduğu, baba eğitim seviyesinde ise ilk-ortaokul ile üniversite ve üzeri mezunları arasında ve lise ile üniversite ve üzeri mezunlar arasında farklılık görüldüğü söylenebilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Ailenin ekonomik durumu ile merkezi sınav puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” olarak belirlenen probleme yanıt bulmak için gerekli analizler yapılarak bulgular Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Merkezi Sınav Başarılarının Ailenin Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)

Ekonomik Düzeyi		<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>S</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark
Ailenin Gelir Düzeyi	2000 TL’den az	59	315,06	82,87	3,38	.01*	1-4
	2001--3000 TL	37	355,43	73,47			
	3001--4000 TL	52	348,13	73,38			
	4001 TL ve üstü	49	353,78	70,08			
1. 2000 TL’den az TL ve Üzeri	2. 2001-3000 TL			3. 3001-4000 TL		4. 4000 TL ve Üzeri	

* $p < .05$

Tablo 4.2’de öğrencilerin LGS puanının ailenin gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği ($F=3,38$; $p<.05$) tespit edilmiştir. Bu farklılıkla ilgili gruplar arasındaki farklılık analizi için Post Hoc Tukey testi neticesinde gelir düzeyi 2000TL’den az olanlarla 4001 TL ve üzeri geliri olanlar arasında farklılık görülmüş ancak diğer gruplar arasında herhangi bir farklılık görülmemiştir. Bu bulgular öğrencilerin akademik başarıları ve LGS puanının ailenin gelir düzeyine göre farklılık gösterdiği ve ailenin gelir düzeyi 2000 TL’den az olanlarla 4004 TL ve üzeri geliri olanların farklılık gösterdiği

geliri yüksek olan ailelerin çocuklarının LGS puanı ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Öğrencinin özel ders alma durumları ile merkezi sınav puanlarına katkısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” olarak belirlenen soruna yanıt bulmak için gerekli analizler yapılarak bulgular Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. Öğrencilerin Merkezi Sınav Başarılarının Özel Ders Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması (*t testi*)

Özel Ders Alma Durumu	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>S</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Özel ders alan	56	354,32	73,50	1,53	.12
Özel ders almayan	141	335,71	77,92		

* $p > 0,05$

Tablo 4.3’te bağımsız örneklem Testi analizi neticesinde öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının özel ders almaya göre anlamlı farklılık göstermediği ($t = 1,53$; $p > .05$) görülmüştür. Öğrencilerin özel ders almaları ya da almamaları öğrencilerin LGS puanlarında anlamlı farklılık yaratmadığı ancak özel ders alanların LGS puanlarının anlamlı düzeyde olmamakla birlikte özel ders almayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğrencinin dersane veya kurslara devam etme durumu ile merkezi sınav puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” olarak belirlenen bu soruna yanıt bulma maksadıyla gerekli analiz yapılarak bulgular Tablo 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.4. Öğrencilerin Merkezi Sınav Başarılarının Dershane veya Kurslara Gitmeye Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)

Dershane veya Kurslar Gitme Durumu	N	$\bar{X}$	S	F	p	Fark
Okul Kursuna giden	46	329,67	64,71			
Dershaneye giden	74	358,32	73,45	20,96	.00*	1-3; 1-4; 2-3;
Gitmeyen	46	284,37	66,57			2-4;3-4
Birden fazla giden	31	400,50	55,96			
1. Okul kursuna giden giden	2. Dershaneye giden			3. Gitmeyen	4. Birden fazla giden	

* $p < .05$

Tablo 4.4'te varyans analizi sonucunda öğrencilerin LGS puanının dershane veya kurslara gitmeye göre anlamlı farklılık gösterdiği ($F=20,96$; $p<.05$) görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu analiz etme gayesiyle Post Hoc scheffe işlemi neticesinde; Okul kursuna gidenlerle gitmeyenler arasında, okul kursuna gidenlerle birden fazla giden arasında, dershaneye gidenle gitmeyen arasında, dershaneye gidenle birden fazla giden arasında ve gitmeyen ile birden fazla giden arasında anlamlı farklılık olduğu görülürken başka farklılık görülmemiştir. Bu bulgular öğrencilerin akademik başarıları ve LGS puanının dershane, kurs ya da birden fazla destek almaya göre farklılık gösterdiği ve dershane ve kursların çocukların akademik başarıları ve LGS puanlarının yüksek olmasında olumlu katkılar sağladığını göstermektedir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Öğrencinin ailesinin eğitim düzeyi ile özel ders alma durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” olarak belirlenen probleme yanıt bulma gayesiyle gerekli analiz yapılarak bulgular Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4.5. Öğrenci Babalarının Eğitim Seviyesi ile Özel Derse Olan İlgili İlişkisi (Ki Kare Testi)

Baba eğitim seviyesi	X^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Özel ders	9,46	.29	.00*

* $p < .05$

Tablo 4.5’de Ki Kare analizi sonucunda öğrencilerin babalarının eğitim seviyesiyle özel derse ilgileri arasında anlamlı seviyede ilişkinin olduğu ($X^2=9,46$; $p<.05$) görülmüştür. Bu sonuçtan öğrencilerine özel ders alıp almamasında babaların eğitim seviyelerinin belirleyici olduğu söylenebilir.

Tablo 4.6. Öğrenci Annelerinin Eğitim Seviyesi ile Özel Derse Olan İlgili İlişkisi (Ki Kare Testi)

Anne eğitim seviyesi	X^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Özel ders	10,23	.46	.00*

* $p < .05$

Tablo 4.6’da Ki Kare analizi sonucunda öğrenci annelerinin eğitim seviyesiyle özel derse ilgileri arasında anlamlı seviyede ilişkinin olduğu ($X^2=10,23$; $p<.05$) görülmüştür. Dolayısıyla annelerin öğrencilerine özel ders alıp almamasında eğitim seviyelerine göre farklılık olduğu söylenebilir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “Öğrenci ailesinin ekonomik durumu ile özel ders alma durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” olarak belirlenen probleme yanıt bulma gayesiyle gerekli analiz yapılarak bulgular Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7. Öğrenci Ailelerinin Gelir Düzeyi ile Özel Ders Alma İlişkisi (Ki Kare Testi)

Gelir Düzeyi	X^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Özel ders	7,62	.38	.05

* $p > .05$

Tablo 4.7’de Ki Kare analizi sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerini gelir düzeyi ile özel ders alma ilişkisi arasında anlamlı seviyede ilişkinin olmadığı

($X^2=7,62$; $p>.05$) görülmüştür. Dolayısıyla ailelerin özel ders alma konusunda ailelerin gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği söylenilebilir.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi “Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin; a. Cinsiyet, b. Sınıf mevcudu, c. Yaşadığı yer, d. Yaşadığı ev, e. Kardeş sayısı, f. Anne baba medeni durumu, g. Anne mesleği, h. Baba mesleği değişkenlerine göre farklılık var mıdır?” olarak belirlenen bu soruna yanıt bulma gayesiyle gerekli analiz yapılarak bulgular Tablolarda verilmiştir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin cinsiyetlerine göre durumu “t testi” ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (t testi)

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	p
Kız	113	350,12	74,55	1,941	.05
Erkek	84	328,74	78,89		

* $p>.05$

Tablo 4.8’de “bağımsız örneklem T Testi” analizi sonucunda öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı seviyede farklılık göstermediği ($t= 1,94$; $p>.05$) görülmüştür. Öğrencilerin cinsiyetinin kız ya da erkek olmaları öğrencilerin LGS puanlarında anlamlı farklılık yaratmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin sınıf mevcuduna göre durumu “varyans analizi” ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Sınıf Mevcuduna Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)

Sınıf Mevcudu	N	$\bar{X}$	S	F	p	Fark
30	64	404,34	48,54	49,249	.00*	1-2; 1-3
31-33	39	295,56	54,20			
34 ve üzeri	94	316,32	74,05			

1. 30   2. 31-33   3. 34 ve üzeri

* $p<.05$

Tablo 4.9’da varyans analizi neticesinde öğrencilerin LGS puanının sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılık gösterdiği ($F=49,24$; $p<.05$) görülmüştür. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu analiz etmek için yapılan Post Hoc Scheffe işlemi sonucu aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Sınıf mevcudu 30 öğrenci olan sınıfta olanlar ile 31-33 olanlar arasında, 30 öğrenci olanlarla 34 ve üzeri olanlar arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu bulgular öğrencilerin akademik başarıları ve LGS puanının öğrenim gördükleri sınıf mevcuduna göre farklılık gösterdiği ve sınıfta öğrenci sayısının az olması akademik başarıya katkı sağladığını söylenebilir. Sınıf mevcudu 30 olanlar ile sınıf mevcudu 31-33 olanlar arasında ve sınıf mevcudu 30 olanlarla 34 ve üzeri olanlar arasında farklılık görülmüş diğerleri arasında da herhangi bir farklılık görülmemiştir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin yaşadığı yere göre durumu “t testi” ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo 4.10. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Yaşadığı Yere Göre Karşılaştırılması (t testi)

Yaşadığı yer	N	$\bar{X}$	S	t	p
Köy, kasaba ve ilçe	33	299,67	56,29	-3,47	.00*
İl merkezi	164	349,32	78,01		

* $p < .05$

Tablo 4.10’da “bağımsız örneklem T Testi” analiziyle öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının öğrencilerin yaşadığı yere göre anlamlı farklılık gösterdiği ($t = -3,47$; $p < .05$) görülmüştür. Öğrencilerin yaşadığı yere göre merkezi sınav puanlarının farklılık gösterdiği ve bu farkın il merkezinde yaşayanların lehine olduğu ve köy, kasaba ve ilçede yaşayanlara göre il merkezinde yaşayanların puanları daha yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla şehir merkezinde yaşayanlar sınavlarda daha avantajlıdır.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin yaşadığı yere göre durumu “t testi” ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Yaşadığı Eve Göre Karşılaştırılması (t testi)

Yaşadığı ev	N	$\bar{X}$	S	t	p
Kendi evi	120	354,454	74,16	3,130	.00*
Kira	77	320,04	77,03		

* $p < .05$

Tablo 4.11'e bakıldığında bağımsız örneklem T Testi analizi neticesinde öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının yaşadığı eve göre anlamlı farklılık ($t= 1,53$; $p < .05$) görülmüştür. Öğrencilerin LGS puanlarında yaşadıkları eve göre farklılık gösterdiği ve bu farkın kendi evinde yaşayanların lehine olduğu ve kendi evi olanların da sosyo-ekonomik durumunun iyi ve çok iyi düzeyde olanlar olduğu görülmüştür. Kendi evinde yaşayanların LGS puanlarının kirada yaşayanlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin kardeş sayısına göre durumu "t testi" ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.12'de verilmiştir.

Tablo 4.12. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması (t testi)

Kardeş sayısı	N	$\bar{X}$	S	t	p
1-2	137	343,06	75,55	.567	.57
3-4	60	336,29	80,55		

* $p > .05$

Tablo 4.12'de T Testi analizi sonucunda öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının öğrencilerin kardeş sayısına göre anlamlı seviyede farklılık göstermediği ($t= .567$; $p > .05$) görülmüştür. Öğrencilerin kardeş sayısının LGS puanlarında anlamlı farklılık yaratmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin anne baba medeni durumuna göre durumu "t testi" ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.13'de verilmiştir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Anne Baba Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması (t testi)

Medeni durum	N	$\bar{X}$	S	t	p
Birlikte	167	349,06	75,93	3,56	.00*
Ayrı ya da biri ölmüş olan	30	296,15	67,65		

* $p < .05$

Tablo 4.13’de T Testi analizi sonucunda öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının anne ve babanın medeni hali ve durumuna göre anlamlı farklılık olduğu ($t=3,56$; $p<.05$) görülmüştür. Öğrencilerin LGS puanlarının anne babalarının birlikte olmaları ya da ayrı-boşanmış veya biri ölmüş olma durumuna göre anlamlı farklılık yarattığı, anne ve babası birlikte yaşayan öğrencilerin LGS puanlarının ayrı ya da biri ölmüş olan çocuklara göre yüksek olduğu görülmüştür. Sınava giren çocuklar içinde anne babası birlikte olanların ayrı olanlara göre avantaj elde etmekte oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin anne mesleğine göre durumu “varyans analizi” ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.14’te verilmiştir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Anne Mesleğine Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)

Anne Mesleği	N	$\bar{X}$	S	F	p	Fark
Kamu	17	413,22	53,77	6,404	.00*	1-2; 1-3; 1-4
Ev hanımı	93	340,29	76,32			
İşçi	59	317,22	73,40			
Serbest meslek	21	337,42	74,41			
Emekli	7	386,23	56,41			

1. Kamu   2. Ev hanımı   3. İşçi   4. Serbest meslek   5. Emekli

* $p < .05$

Tablo 4.14’te varyans analiziyle öğrencilerin LGS puanının anne mesleğine göre anlamlı farklılık gösterdiği ($F=6,404$; $p<.05$) tespit edilmiştir. Gruplar arasında karşılaştırmalar için yapılan Post Hoc Scheffe testi sonucunda öğrencilerin akademik başarıları ve LGS puanının anne mesleğine göre farklılık gösterdiği ve anne mesleği kamu olanlar ile ev hanımı olanlar arasında, kamu olanlar ile işçi olanlar arasında, kamu

olanlar ile serbest meslek olanlar arasında anlamlı farklılık görüldüğü bunların dışındaki gruplar arasında farklılık görülmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin baba mesleğine göre göre durumu “varyans analizi” ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.15’te verilmiştir.

Tablo 4.15. Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanlarının Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)

Baba Mesleği	N	$\bar{X}$	S	F	p	Fark
Kamu	18	415,90	53,43			1-2;
İşçi	65	310,11	64,16			1-5;
Serbest meslek	71	364,28	69,51	14,524	.00*	2-3;
Emekli	11	373,30	77,07			3-5;
Esnaf	32	298,88	76,56			4-5

1. Kamu   2. İşçi   3. Serbest meslek   4. Emekli   5. Esnaf

* $p < .05$

Tablo 4.15’te varyans analiziyle öğrencilerin LGS puanının baba mesleğine göre anlamlı farklılık gösterdiği ($F=14,524$; $p<.05$) tespit edilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalar için yapılan Post Hoc Scheffe işlemi sonucu aşağıdaki bulgular elde edilmiştir. Baba mesleği kamu olanlar ile işçi olanlar arasında, kamu olanlar ile esnaf olanlar arasında, işçi olanlar ile serbest meslek sahibi olanlar, serbest meslek olanlar ile esnaf olanlar arasında ve emekli olanlar ile esnaf olanlar arasında anlamlı farklılık görüldüğü bunların dışındaki gruplar arasında farklılık görülmemiştir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Öğrencilerin yılsonu başarı puanlarının öğrencilerin; a. Cinsiyet, b. Sınıf mevcudu, c. Yaşadığı yer, d. Yaşadığı ev, e. Kardeş sayısı, f. Anne baba medeni durumu, g. Anne mesleği, h. Baba mesleği değişkenlerine göre farklılık var mıdır?” olarak belirlenen probleme yanıt bulma gayesiyle gerekli analiz yapılarak bulgular tablolarda verilmiştir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin cinsiyetlerine göre durumu “t testi” ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.16. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (*t testi*)

Cinsiyet	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>S</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Kız	113	87,50	11,38	2,23	.02*
Erkek	84	83,57	13,35		

* $p < .05$

Tablo 4.16’da T Testi analizi neticesinde öğrencilerin yılsonu başarı puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu ($t = 2,23$; $p < .05$) görülmüştür. Öğrencilerin sıra ortalamalarına göre “kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre yılsonu başarı puanlarının daha yüksek olduğu”, başka ifadeyle kızların erkeklerden daha yüksek akademik başarıya sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin sınıf mevcuduna göre farklılaşp farklılaşmadığı varyans analiziyle incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.17. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Sınıf Mevcuduna Göre Karşılaştırılması (*varyans analizi*)

Sınıf Mevcudu	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>S</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark
30	64	96,10	2,48	48,48	.00*	1-2; 1-3
31-33	39	81,26	8,87			
34 ve üzeri	94	80,72	13,38			

1. 30   2. 31-33   3. 34 ve üzeri

* $p < .05$

Tablo 4.17’de varyans analiziyle öğrencilerin yılsonu başarı puanlarının sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılık gösterdiği ($F = 4,48$; $p < .05$) görülmüştür. Farklılıkla ilgili olarak grup karşılaştırmalara için yapılan Post Hoc Scheffe işlemi sonucunda; Sınıf mevcudu 30 öğrenci olan sınıfta olanlar ile 31-33 olanlar arasında, 30 öğrenci olanlarla 34 ve üzeri olanlar arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu bulgular öğrencilerin akademik başarıları ve yılsonu başarı puanının öğrenim gördükleri sınıf mevcuduna göre farklılık gösterdiği ve sınıfta öğrenci sayısının az olmasının akademik başarıya katkı sağladığını söylenebilir. Sınıf mevcudu 30 olanlar ile sınıf mevcudu 31-33 olanlar arasında ve sınıf mevcudu 30 olanlarla 34 ve üzeri olanlar arasında farklılık görülürken diğer gruplar arasında farklılık görülmemiştir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin yaşadığı yere göre durumu “t testi” ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.18. *Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Yaşadığı Yere Göre Karşılaştırılması (t testi)*

Yaşadığı yer	N	$\bar{X}$	S	t	p
Köy, kasaba ve ilçe	33	80,95	12,07	-2,50	.01*
İl merkezi	164	86,80	12,25		

* $p < .05$

Tablo 4.18’de “bağımsız örneklem T Testi” analiziyle öğrencilerin yılsonu başarı puanlarının öğrencilerin yaşadığı yere göre anlamlı farklılık gösterdiği ($t = -2,50$; $p < .05$) görülmüştür. Öğrencilerin yaşadığı yere göre merkezi sınav puanlarının farklılık gösterdiği ve bu farkın il merkezinde yaşayanların lehine olduğu ve köy, kasaba ve ilçede yaşayanlara göre il merkezinde yaşayanların yılsonu başarı puanları daha yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla şehir merkezinde yaşayanların akademik başarı ve yılsonu başarı puanları olarak daha yüksektir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin yaşadığı eve göre durumu “t testi” ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.19’da verilmiştir.

Tablo 4.19. *Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Yaşadığı Eve Göre Karşılaştırılması (t testi)*

Yaşadığı ev	N	$\bar{X}$	S	t	p
Kendi evi	120	88,42	10,92	3,79	.00*
Kira	77	81,78	13,47		

* $p < .05$

Tablo 4.19’da T Testi analiziyle öğrencilerin “yılsonu başarı puanlarının” yaşadığı eve göre anlamlı farklılık gösterdiği ($t = 3,79$; $p < .05$) görülmüştür. Öğrencilerin yılsonu başarı puanlarında yaşadıkları eve göre farklılık gösterdiği ve bu farkın kendi evinde yaşayanların lehine olduğu ve kendi evi olanların da sosyo-ekonomik durumunun iyi ve çok iyi düzeyde olanlar olduğu görülmüştür. Kendi evinde yaşayanların yılsonu başarı puanlarının kirada yaşayanlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin kardeş sayısına göre durumu “t testi” ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.20’de verilmiştir.

Tablo 4.20. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması (t testi)

Kardeş sayısı	N	$\bar{X}$	S	t	p
1-2	137	86,91	11,78	1,88	.06
3-4	60	83,33	13,42		

* $p > .05$

Tablo 4.20’de T Testi analiziyle öğrencilerin yılsonu başarı puanlarının öğrencilerin kardeş sayısına göre farklılık göstermediği ($t= 1,88$; $p > .05$) görülmüştür. Öğrencilerin kardeş sayısının öğrencilerin yılsonu başarı puanlarında anlamlı farklılık yaratmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin anne baba medeni duruma göre durumu “t testi” ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.21’de verilmiştir.

Tablo 4.21. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Anne Baba Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması (t testi)

Medeni durum	N	$\bar{X}$	S	t	p
Birlikte	167	87,18	12,06	3,74	.00*
Ayrı ya da biri ölmüş olan	30	78,27	11,55		

* $p < .05$

Tablo 4.21’de T Testi analiziyle öğrencilerin “yılsonu başarı puanlarının” anne baba medeni durumuna göre anlamlı farklılık ($t=3,74$; $p < .05$) görülmüştür. Öğrencilerin yılsonu başarı puanlarının anne babalarının birlikte olmaları ya da ayrı-boşanmış veya biri ölmüş olma durumuna göre anlamlı farklılık yarattığı, anne ve babası bir arada olan öğrencilerin yılsonu başarı puanlarının ayrı ya da biri ölmüş olan çocuklara göre yüksek olduğu görülmüştür. Akademik başarı ve yılsonu başarı puanlarında anne babası birlikte olanların ayrı olanlara göre avantajlı oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin anne mesleğine göre farklılaşp farklılaşmadığı varyans analiziyle incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.22’de verilmiştir.

Tablo 4.22. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Anne Mesleğine Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)

Anne Mesleği	N	$\bar{X}$	S	F	p	Fark
Kamu	17	95,66	5,37			
Ev hanımı	93	85,93	12,08			
İşçi	59	81,93	12,86	4,90	.00*	1-3
Serbest meslek	21	86,37	12,99			
Emekli	7	91,71	8,13			

1. Kamu   2. Ev hanımı   3. İşçi   4. Serbest meslek   5. Emekli

* $p < .05$

Tablo 4.22’de One Way Anova Testi ile analiziyle öğrencilerin yılsonu başarı puanının anne mesleğine göre anlamlı farklılık gösterdiği ($F=4,90$; $p<.05$) görülmüştür. Gruplar arası farklılık karşılaştırmaları için yapılan Post Hoc Scheffe işlemi sonucu aşağıdaki bulgular elde edilmiştir. Anne mesleği kamu olanlar ile işçi olanlar arasında anlamlı farklılık görüldüğü bunun dışındaki gruplar arasında herhangi bir farklılık görülmemiştir.

Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının (LGS) öğrencilerin cinsiyetlerine göre durumu “t testi” ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.23’de verilmiştir.

Tablo 4.23. Öğrencilerin Yıl Sonu Başarı Puanlarının Baba Mesleğine Göre Karşılaştırılması (varyans analizi)

Baba Mesleği	N	$\bar{X}$	S	F	p	Fark
Kamu	18	95,51	6,11			
İşçi	65	80,84	11,18			1-2;
Serbest meslek	71	89,78	10,99	11,44	.00*	1-5;
Emekli	11	90,84	12,99			2-3;
Esnaf	32	79,97	13,31			3-5

1. Kamu   2. İşçi   3. Serbest meslek   4. Emekli   5. Esnaf

* $p < .05$

Tablo 4.23’de verilen varyans analiziyle öğrencilerin yılsonu puanının babanın meslek değişikliğine göre anlamlı farklılık gösterdiği ($F=11,44$; $p<.05$) görülmüştür. Gruplar arası karşılaştırmalar için yapılan Post Hoc Scheffe işlemi sonucu aşağıdaki bulgular elde edilmiştir. Baba mesleği kamu olanlar ile işçi olanlar arasında, kamu olanlar ile esnaf olanlar arasında, işçi olanlar ile serbest meslek sahibi olanlar ve serbest meslek

olanlar ile esnaf olanlar arasında anlamlı farklılık görüldüğü bunların dışındaki gruplar arasında farklılık görülmemiştir.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Öğrencilerin merkezi sınav puanları (LGS) ile öğrencilerin yılsonu başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” olarak belirlenen probleme yanıt bulma gayesiyle gerekli analiz yapılarak bulgular Tablo 4.24’te verilmiştir.

Tablo 4.24. *Öğrenci Velilerinin Maddi Gelir Düzeyi ile Özel Derse Olan İlgili İlişkinin Pearson Korelasyon Testi Analizi (n:197)*

		LGS Puanları	Yılsonu Başarı Puanları
LGS Puanları	r	1	,878**
	p		.00
Yılsonu Başarı Puanları	r	.878**	1
	p	.00	

* $p < .05$

Tablo 4.24 incelendiğinde; yapılan Pearson analizi sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin Liselere Giriş Sınavı puanları ile Yılsonu Başarı Puanları arasında “anlamlı düzeyde pozitif, doğru orantılı, çok yüksek kuvvetli ilişkinin olduğu” belirlenmiştir ($r = .878$; $p < .05$). Elde edilen bu sonuçtan yola çıkılarak öğrencilerin yılsonu başarı puanları ne kadar yüksekse LGS puanlarının da o oranda yüksek olacağı ya da LGS puanları yüksek olan öğrencilerin yılsonu başarı puanlarının da yüksek olacağı söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Ortaöğretime Geçiş Sınavında (LGS) Öğrenci Başarısını Etkileyen Etmenlerin ve diğer değişkenlerle ilişkisinin araştırıldığı bu çalışmada, öğrencilerin merkezi sınav başarısının ve akademik okul başarısının özellikle öğrencinin ailesinden kaynaklanan bazı değişkenlerle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sözü edilen bu değişkenlerden ilki anne ve babanın eğitim düzeyidir. Bu çalışmada, öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının, annelerinin ve babalarının eğitim düzeylerine göre farklılık gösterdiği; anne babaların eğitim seviyelerinin yüksek olmasının çocuklarının da akademik başarılarının artmasını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ulular'ın (1997) annenin ve babanın öğrenim düzeyinin öğrencilerin okul başarılarını etkilediği yönündeki bulgusu da bu sonucu destekler niteliktedir. Çünkü eğitim düzeyinin artmasıyla anne ve babaların duyarlılığının, ilgi ve alakasının ve öğrenci ile başarı durumunu takip sisteminin daha yüksek ve daha iyi olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Böylece başarı kendiliğinden gelişebilmektedir.

Anne ve babanın eğitim düzeylerinin yanı sıra öğrencilerin sınav başarısıyla ilişkili olduğu bulunan diğer bir değişkenin de ailenin gelir düzeyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin akademik başarılarının ve LGS puanlarının ailelerinin gelir düzeyine göre farklılaştığı; ailelerin gelir düzeyi yükseldikçe çocukların akademik başarıları ve LGS puanlarının da yükseldiğini göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu Hakbilen (1984) araştırma bulgusu olan “orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeye mensup öğrencilerden, daha düşük ortalamalara sahip oldukları” bulguyla çelişmektedir. Ancak Ulular'ın (1997) ailenin aylık gelir düzeyinin öğrencilerin okul başarılarını etkilediği bulgusunu destekler nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının özel ders almaya göre anlamlı farklılık görülmemiştir. Fakat ailenin gelir düzeyinde olduğu gibi öğrencilerin LGS puanının dersane veya kurslara gitmeye göre de anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin akademik başarıları ve LGS puanının dersane, kurs ya da birden fazla destek almaya göre farklılık gösterdiği ve dersane ve kursların çocukların

akademik başarıları ve LGS puanlarının yüksek olmasında olumlu katkılar sağladığını göstermiştir.

Öğrencilerin anne ve babalarının özel derse ilgilerinin eğitim seviyesi arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüş ancak ailenin gelir düzeyiyle özel derse olan ilgisi arasında farklılık görülmemiştir. Öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının cinsiyet ve kardeş sayısına göre farklılık göstermediği saptanmıştır. LGS puanlarının sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılık gösterdiği sınıf mevcudu 30 olanlarla 31-33 arasında ve 30 olanlarla 34 ve üzeri olanlar arasında anlamlı farklılık görülürken diğer gruplar arasında farklılık görülmemiştir. Elde edilen bulgular Aslan'ın (1994) "baba öğrenim düzeyi arasında anlamlı ilişki olmadığı, anne öğrenim düzeyi ile arasında anlamlı ilişki olduğu" sonucuna ulaşılmış ancak "anne-babanın mesleği ile öğrenci başarısı arasında da ilişki" bulunamamıştır. Ailedeki "birey sayısı ile başarı düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmuş" ve ailedeki birey sayısı arttıkça, başarının düştüğü bulgusuyla bazı alanlarda örtüştüğü bazılarında ise örtüşmediği görülmüştür. Ulular'ın (1997) cinsiyetin, annenin ve babanın öğrenim düzeyinin, kardeş sayısının, sınıf düzeyinin, öğrencilerin okul başarılarını etkilediği bulgusunu destekler nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin merkezi sınav (LGS) puanlarının ve yılsonu başarı puanlarının öğrencilerin yaşadığı yere göre anlamlı farklılık gösterdiği köy, kasaba ve ilçede yaşayanlara göre il merkezinde yaşayanların puanları daha yüksek olduğu; öğrencilerin merkezi sınav puanlarının yaşadığı eve göre anlamlı farklılık gösterdiği kendi evinde yaşayanların LGS puanlarının kirada yaşayanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin merkezi sınav puanlarının anne baba medeni durumuna göre anlamlı farklılık olduğu aile medeni durumu birlikte olan öğrencilerin LGS puanlarının ayrı ya da biri ölmüş olan çocuklara göre yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin LGS puanının anne ve baba mesleğine göre anlamlı farklılık gösterdiği anne mesleği kamu olanlar ile ev hanımı olanlar arasında, kamu olanlar ile işçi olanlar arasında, kamu olanlar ile serbest meslek olanlar arasında farklılık görülmüştür. Aynı şekilde baba mesleğine göre anlamlı farklılık görülmüş ve baba mesleği kamu ile işçiler; kamu ile esnaf; işçi ile serbest meslek sahibi; serbest meslek ile esnaf ve emekli ile esnaf olanlar arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Elde edilen bulgulardan bazılarının Akcan'ın (2001) "kardeşi olanların olmayanlara, annesi çalışmayanların çalışanlara, babası memur olan öğrencilerin olmayanlara göre okul başarısının daha yüksek olduğu ve anne babanın eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencinin okul başarısının da yükseldiği" bulgusuyla örtüştüğü görülmüştür. Yine Ulular'ın (1997) "cinsiyetin, annenin ve babanın öğrenim düzeyinin, ailenin aylık

gelir düzeyinin, kardeş sayısının, sınıf düzeyinin, öğrencilerin okul başarılarını etkilediği” bulgusunu destekler nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin LGS puanlarıyla yılsonu başarı puanları arasında anlamlı düzeyde pozitif yönlü, doğru orantılı, çok yüksek kuvvetli ilişkinin olduğu görülmüştür. Buna göre öğrencilerin yılsonu başarı puanları ne kadar yüksekse LGS puanlarının da o oranda yüksek olacağı ya da LGS puanları yüksek olan öğrencilerin yılsonu başarı puanlarının da yüksek olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ise okuldaki ölçme-değerlendirme sisteminin ulusal ölçme değerlendirme sistemiyle benzerlik gösterdiği belli bir standardın yakalandığı ve adaletli, geçerli ve güvenilir şekilde ölçme-değerlendirmenin yerel olarak okulda yapılabildiğini de göstermektedir. Ayrıca okuldaki ölçme-değerlendirme sisteminin ulusal ölçme değerlendirme sistemiyle benzerlik gösterdiği belli bir standardın yakalandığı şeklinde de yorumlanabilir. Zira yılsonu başarı puanları okul öğretmenlerinin derslerdeki ölçme-değerlendirmesi (yazılı değerlendirme, ders içi performans, ders dışı performans, proje ödevi vb.) sonucunda elde ettiği puanlardan oluşurken; LGS puanı ise Türkiye geneli yapılan merkezi sistem sınav sonucunda elde edilmektedir. Bu sonuç adaletli, geçerli ve güvenilir şekilde ölçme-değerlendirmenin yerel olarak okulda yapılabildiğini de göstermektedir.

5.2. Öneriler

- Akademik başarıları düşük olan öğrencilerin başarılarını arttırmak için ailelerinin eğitim seviyelerini arttırmaya yönelik çalışmalar yapılarak öğrencilerin de akademik başarılarını arttırmak amacıyla teşvik edici pekiştiriciler verilebilir.
- Ailenin ekonomik düzeyinin öğrenci başarısı ile ilişkili olduğu ve etkilediği tespit edildiğinden dolayı dar gelirli ailelerin çocuklarına karşılıksız burs verilerek çocukların akademik başarılarının arttırılmasına katkı sağlanabilir.
- Sadece bir okulda yapılan bu çalışma diğer okul ve yerlerde yapılarak daha genellenebilir sonuçlara ulaşılabilir.
- Öğrenci başarısını olumsuz etkileyen ailenin eğitimi düzeyi, ekonomik düzeyi, yaşanan yer gibi faktörlerin bertaraf edilmesi amacıyla yurt, pansiyon imkânlarından öğrencilerin ücretsiz yararlanmasına imkân verilebilir.
- Ailelerin özellikle sosyo ekonomik düzeylerinin düşük olanların çocuklarına devlet sosyal devlet özelliği gereğini yerine getirerek karşılıksız burs olanakları verilebilir.

- Bütün öğrencilerin kişisel ve çevresel etkenlerin olumsuzluklarından kaynaklanan nedenlerle eğitime erişimde eşit fırsatlardan yararlanması için daha fazla çalışmalar yapılabilir.
- Kişisel, ailevi ve çevresel olumsuzluk ve eksikliklerden dolayı devletin ücretsiz olarak açtığı Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının katkılarının yetersiz kaldığından dolayı bu öğrenciler için alternatif destek programları ve fazla başka olanaklar sağlanabilir.

Kaynakça

- Acemoğlu, D. ve Pischke, J.S. (2000). Changes in the Wage Structure, Family Income, and Children's Education, NBER Working Papers 7986, *National Bureau of Economic Research*
- Akcan, İ. (2001). *Ailenin İlköğretimde Öğrenci Başarısına Etkisi* (Söğütlü Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Arıcı, İ. (2007). *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler*(Ankara Örneği), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aslan (Akan), F. G. (1994). *İlkokul Öğrencilerinin Başarı ve Başarısızlıklarında Aile Faktörü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aslanargun, E. (2007). "Okul - Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Kuramsal Bir Çalışma", *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 18 ss.119-135
- Aydın, M. (1993). *Çağdaş Eğitim Denetimi*, (Genişletilmiş Üçüncü Baskı), Ankara: Pegem Personel Eğitim Merkezi
- Baltaş, A. (1990). *Öğrenme ve Sınavlarda Üstün Başarı*, (3. Basım), İstanbul: Remzi Kitabevi
- Başar, H. (1998). *Sınıf Yönetimi*, İstanbul: MEB Yayınları
- Baştürk, D. (2010). Lise Öğretmenlerinin Özel Dershaneler Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:7 Sayı:2, ss.135-157
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (6. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin Okul Başarısında Aile Faktörü, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* c. 7, sayı: 14, ss75-99
- Demirci Celep, N. (2018). Öğrenci Yönlendirme Sistemleri, https://odsgm.meb.gov.tr/meb_ıys_dosyalar/2018_07/31171347_synavla_yyrenci_alacak_ortayretim_kurumlarına_yliyin_merkezi_synav.pdf Adresinden 04.03.2020 tarihinde erişildi.
- Demirtaş, H. (2004). "Yönetici, Öğretmen Veli ve Öğrencilerin Başarı Algısı ve Eğitime İlişkin Görüşleri", *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Bildiri Özetleri*, 06-09 Temmuz 2004 Malatya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya

- Demirtaşlı, N. (2014) Nitelikli eğitimin temel bileşeni ölçme ve değerlendirme: Nasıl olmalı. *Yeni Türkiye*, Özel Sayı I, 10 (58)
- Duygu, A. (2010). Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programı (PISA)'nda Türkiye'deki Öğrencilerin Fen Bilimleri Başarılarını Etkileyen Faktörler. *Eğitim ve Bilim*, [S.l.], v. 34, n. 152, may. 2010. ISSN 1300-1337. Erişim Adresi: <<http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/594/74>>. Erişim Tarihi: 29 May. 2020
- Elçi, A. N. (2002). *Ortaöğretim Matematik Öğretiminde Öğretmen Davranışlarının Başarıya Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Elmacıoğlu, T. (1998). *Başarıda Aile Faktörü*, (Birinci Baskı), İstanbul: Hayat yayınları
- Emin, M. N. (2019). PISA 2018 Sonuçları Nasıl Okunmalıdır?, Setav.Org Adresinden 04.03.2020 Tarihinde erişilmiştir.
- Eskicumalı, A. (2002). *Eğitim, Öğretim ve Öğretmenlik Mesleği*, (Editör: Yüksel Özden), Ankara: Pegem -A- Yayıncılık, Öncü Basımevi
- Gül, E. (2007). *Eğitimde Çocuk Başarısı İçin Okul-Aile İşbirliği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Güner, C. (1995). *Öğretmenlerin, Öğrencilerin Okuldaki Akademik Başarılarına Etkileri Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Hakbilen, N. (1984). *İlkokul Çağı Çocuklarının Okul Başarılarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- <http://egitimtercihi.com/index.php/yazar/kayhan-karli/2333-oegretmenin-oegrenci-basarsna-katksnedir.html> (Erişim Tarihi 28/04/2020)
- Işık, H. (2003). “Ortaöğretim Kurumlarında Okul Güvenliği ve Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki”, *VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*, 09-11 Temmuz 2003 İnönü Üniversitesi Malatya, Bildiri Özetleri, Ankara
- Kasatura, İ. (1991). *Okul Başarısından Hayat Başarısına*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
- Kırbaç, M. 2004. Öğrencilerin Özel Dershanelerdeki Fizik Dersi Başarıları ile Öğrenci Seçme Sınavındaki Fizik Dersi Başarıları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Koçer, H. A. (1983). “Atatürkçülük” Atatürkçü Düşünce Sistemi II. Kitap, Ankara: Talim Terbiye Dairesi Yayını.

- Köse, M. R. (1990). “Aile ve Okulun Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkileri: Kuramsal ve Ampirik Gelişmeler”, *Eğitim ve Bilim*, 14(76), ss.57-65
- MEB (2016). *PISA 2015 Ulusal Raporu*, MEB Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2014/11/PISA2015_UlusalRapor.pdf. 13 Şubat 2019
- MEB 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi (http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf adresinden 24.11.2019 tarihinde erişilmiştir)
- MEB. (2018a). Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav Sayısal Bilgiler. https://Odsgm.Meb.Gov.Tr/Meb_İys_Dosyalar/2018_07/31171347_Synavla_Yyrenci_Alacak_Ortayyretim_Kurumларыna_Yliykın_Merkezi_Synav.Pdf Adresinden 04.04.2020 tarihinde erişildi.
- MEB. (2018b). 2018 yılı performans programı. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_03/19144448_2018_PP_-_13.02.2017_2.pdf adresinden 03.04.2020 tarihinde erişildi.
- Memduhoğlu, H. B., Tanhan, F. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Örgütsel Faktörler Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 106-124.
- Oral, I., McGivney, E. J. (2014). Türkiye Eğitim Sisteminde Eşitlik ve Akademik Başarı Araştırma Raporu ve Analiz, ERG Raporu, <http://kasuum.ankara.edu.tr/files/2013/02/ERGe%C5%9FitlikWEB.22.05.14.pdf> adresinden 04042020 tarihinde erişilmiştir.
- Özcan, A. O. (1999). *Öğretmenliğin İç Yüzü*, İstanbul: Özrenk Matbaası
- Özçınar, Z. (2003). *Öğretmen-Öğrenci-Velilerin İletişimsel Yeterlilikleri ve Öğrenci Başarısıyla Olan İlişkileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özler, D. (1998). *Temel Eğitimde (İlköğretim) Öğretmen Niteliklerinin Öğrenci Başarılarına Etkileri Üzerine Bir İnceleme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Öztürk, A. (2001). *Üniversite Sınavını Kazanamayan Özel Dershane Öğrencilerinin Ortak Özellikleri ve Özel Dershanelerin Bu Öğrencilere ÖSS'deki Puan Getirisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Öztürk, B. (2003). Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Giderilmesi. E. Karip (Ed.), *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sanay, A. Ş. (1962). “Başarının Ölçülmesi”, *İlköğretim Dergisi*, C. 28, S.508, ss.6-7

- Şeker, Ö. (2013). *İlköğretim 6,7 ve 8. Sınıflarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler (Tosya Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Çorum
- Tedmem. (2019). *2018 Eğitim Değerlendirme Raporu (Tedmem Değerlendirme Dizisi 5)*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Terzi, M. (2002). *İlköğretim yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin, Matematik Dersine Yönelik Davranışlarını Algılamaları ile Matematik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Turan, İ , Alaz, A . (2007). Özel Dershanelerde Coğrafya Öğretiminin Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 15 (1) , 279-292 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49108/626723>
- Ulular, G. F. (1997). *Orta Okul Öğrencilerinin Okul Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Etmenler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EKLER

Sevgili Öğrenci Arkadaşlarım,

Siz değerli öğrencilerimizin görüşleri bilimsel çalışmamızda veri olması nedeniyle büyük önem arz etmektedir. Veriler bilimsel çalışmada kullanılacak olup başka kurum ve kişilerle paylaşılmayacaktır. Aşağıdaki soruları size uygun olan şekilde doldurunuz ya da işaretleyiniz.

Araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

Ali YAVUZ

Yüksek Lisans Öğrencisi

I. KİŞİSEL BİLGİLER

A) Ad Soyad: .....

B) Cinsiyet : Kız ( ) Erkek ( )

C) Sınıf Mevcudu : 30 ( ) 31-33 ( ) 34 ve üzeri ( )

D) Özel ders alıyor musunuz : Evet ( ) Hayır ( )

E) Hangi dersten özel ders alıyorsunuz? Matematik ( ) Fen ( )

F) Farklı derslerden ( ) Özel ders almıyorum ( ) Diğer ( ) .....

G) Anne Eğitim Düzeyi: İlk-ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ve üzeri ( )

H) Baba Eğitim Düzeyi: İlk-ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ve üzeri ( )

I) Dershane, Kurs vb. gitme durumu: Dershane ( ) Okul kursu ( )

Birden fazla ( ) Hiç birine gitmiyorum ( )

İ) Kardeş Sayısı: 1-2 ( ) 3-4 ( ) 5 ve daha fazla ( )

J) Yaşadığınız yer: Köy, Kasaba, İlçe ( ) İl merkezi ( )

K) Yaşadığınız ev: Kendimizin ( ) Kira ( )

L) Gelir Düzeyi: 2000 TL'den az ( ) 2001-3000 TL ( )

3001-400 TL ( ) 4001 TL'den fazla ( )

M) Anne meslek: Kamu ( ) Ev hanımı ( ) İşçi ( )

Serbest meslek ( ) Emekli ( )

- N) Baba meslek: Kamu ( ) İşçi ( ) Serbest meslek ( )
 Emekli ( ) Esnaf ( )
- P) Anne baba medeni durum: Birlikte ( ) Ayrı veya biri ölmüş ( )
- R) Aldığımız belge Türü: Takdir ( ) Teşekkür ( ) Belge Almadım ( )

II. Ölçek

	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı	Boş Sayısı	Net
Türkçe Dersi				
Matematik				
Fen ve Teknoloji				
TC. İnkılap Tarihi				
İngilizce-Yabancı dil				
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				

1. Dönem ortalama: .....
2. Dönem Ortalama: .....
- Yıl Sonu Ortalama: .....
- LGS Toplam Doğru: .....
- LGS Toplam Yanlış: .....
- LGS Puan: .....
- Yüzdelik Dilim: .....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı	Ali
Soyadı	YAVUZ
Doğum Yeri ve Tarihi	1986-Hatay/Dörtyol
Uyruğu	Türkiye Cumhuriyeti
İletişim Adresi ve Telefonu	Adalet Mah. 10074 Sok. No:3/A Daire: 9 Merkezefendi -DENİZLİ 0 505 832 48 38
Eğitim	
İlkokul	Çaylı Barbaros İlköğretim Okulu(1997)
Ortaokul -Lise	Hatay/Dörtyol-Süleyman Demirel Anadolu Lisesi(2004)
Yükseköğretim (Lisans)	Selçuk Üniversitesi- Eğitim Fakültesi (2008)
Yabancı Dil	İngilizce
Mesleki Deneyim	
Yıllar	Mesleki Deneyim
2008-2010	Denizli/Honaz-Akbaş İlköğretim Okulu
2010-2017	Denizli/Pamukkale-75. Yıl Cumhuriyet Ortaokulu
2017-2020	Denizli/Pamukkale-Atatürk Ortaokulu
2020-Halen devam ediyor	Denizli/Merkezefendi-Hacı Halil Bektaş Ortaokulu